ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3885 — 12/24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1898 — 10 ՇԱԲԱԹ 1316 — ՇԱԲԱԹ

در علیه ادارهٔ غزتهسی (آرولك) در علیه

ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK", Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել ԱՐՇԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐՇԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԲԵՐԱՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բերացիները անհամբեր կերպով կը սպասեն որ իրենց Թաղական Խորհուրդը, Դիւանը կազմելով, գործի ձեռնարկէ։ Ընտրուած և հրաժարած անդամներուն տեղ Վարչութեան կողմէ նշանակուած են այնպիսի անձեր, որոնք արդէն կը վայելեն Բերայի Թաղեցիներուն վստահութիւնը, քանի որ անոնց ամենամեծ մասին անունը կը գտնուէր Համիմատականի ընտրելիներու ցանկին մէջ։ Հետեւաբար տարակոյս չի կայ որ Թաղեցին սիլով պիտի աջակցի նոր Թաղական Խորհրդին, որ պաշտօնի կը կոչուի անանկ պահու մը ուր Բերայի Թաղը ամէն ժամանակէ աւելի պէտք ունի հոգատար Թաղային մարմնի մը։

Բերայի Թաղին վերաբերեալ առկախ խնդիրներուն մէջ առաջին տեղը կը բռնէ Էսաեան վարժարանի պիտանի ձեւին հաւասարակշռումը։ Կարելի չէ եղած ցարդ այդ պիտանի կանոնաւորելև այդ է պատճառը որ հակառակ խղճամիտ անօրէնի մը ջանքերուն, վարժարանը դեռ չէ կրցած Բերայի Թաղին արժանի աստիճանի մը բարձրանալ։ Ասիկա պատիւ չի բերեր Բերացիներուն։ Կը հասկնանք որ մանչերու աւանդուին հոն միայն պարզ նախակրթական գիտելիքներ, քանի որ ունինք Կեդրոնական վարժարանը, որպէս զի ուրիշ Թաղերէ աւելի Բերա կրնայ օգտուիլ։ Բայց աղջիկներու համար աներկբայ անհրաժեշտ է բարձրագոյն դասարան մը հաստատել հոն։ Բերացի հայ աղջիկը, այդ նախակրթարանի ընթացքը աւարտելէ ետքը, չունի ուրիշ ազգային վարժարան մը ուր կարենայ դիմել՝ Մեզուրեանի և Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարաններուն փակումէն ի վեր։ Ինչ կ'ուզէք որ ընէ անիկա, մանաւանդ երբ ինքզինք վարժուհի ըլլալու սահմանած է։ Ո՞ւր կ'ուզէք որ կատարելագործէ հայ կրօնքի, հայ լեզուի մասին իր ունեցած հմտութիւնները։

Ամէն անգամ որ կ'անցնիմ Էսաեան վարժարանին առջեւէն և անոր դիմաց կը տեսնեմ Զաբրիանը, իրհոկայ չէնքը չէ որ աչքիս կը զարնէ ամէնէն աւելի, այլ կը մտածեմ այն կրթութեան զոր հոն յաճախող յոյն աղջիկները կը ստանան։ Այդ վարժարանը ինամեալ երկրորդական կրթութիւն մը կու տայ յոյն աղջկանց, և աներկբայ Էսաեանի ընթացաւարտուհի մը, Զաբրիանի ընթացաւարտուհիէ մը դեռ շատ բան՝ պիտի ունենար սորվելիք։ Բսել չեմ ուզեր թէ Էսաեան վարժարանի աղջկանց աւանդուած կրթութիւնը անենամ է։ ընդհակառակը։ Այս տարի Ուսուցիչներու քննիչ Ցանձնաժողովին ներկայացող աղջիկներէն երկու յոյնուհիներ են, և Սուրհանդակի ընթերցողները գիտեն արդէն թէ Պոլսոյ բոլոր վարժարաններու հայ աղջկանց մայրենի լեզուի մրցումին մէջ, այդ վարժարանի աշակերտուհի մը եղաւ առաջին մրցանակ։ Սակայն տարակոյս չի կայ որ տրուած կրթութիւնը սահմանափակ է, քանի որ այդ վարժարանը նախակրթարան մըն է։ Բերայի Թաղ։ Խորհուրդին վրայ կը ծանրանայ ուրեմն սա առաջին պարքը։ աղջկանց բարձրագոյն դասարան մը հաստատել Էսաեան վարժարանի մէջ։

Երկրորդ կէտ մը, որ նոյնչափ կարեւոր է, մանաւանդ տնտեսական արդի պայմաններուն մէջ՝ ուր հայ աղջիկը յաճախ ստիպուած է ինքզինքն ճարել իր ապրուստը, Արուեստանոցի խնդիրն է։ Մօտէն չենք դիտեր թէ ինչ վիճակի մէջ կը գտնուի հիմայ այդ հաստատութիւնը։ Ժամանակաւ, երբ Տիկին Մէրասէլէեան կը վարէր Արուեստանոցը, ճշմարիտ արուեստագիտուհիներ դուրս եկան անկէ որոնցմէ մէկը, Օրիորդ Ռոզանէ Փափազեան, իբր պրօֆէսիոնիստ գծագրիչ այսօր կը յաջողի իր և իրենցներուն ապրուստը ճարել։։։Ամերիկայի մէջ։ Նոր «վկայեալ»ները չենք գիտեր մինչեւ օ՞ր աստիճան կը հաւասարին հիներուն, սակայն կը լսենք թէ այս հաստատութիւնն ալ պէտք ունի նոր խնամքներու, և տարակոյս չի կայ որ Թաղական Խորհուրդն հոգածութեան առարկայ պիտի ըլլայ։

Դալով Աղքատախնամին, որ քանի մը տարիէ ի վեր այնքան օգտակար եղաւ Բերայի Թաղին, Թաղական Խորհուրդը պէտք է աջակցի անոր ալ, որովհետեւ կը լսենք թէ իր հայրենակիցները կը սկսին պակսիլ։ Աղքատախնամը, որուն Հիւանդարանին մէջ մանաւանդ բժիշկներ անձնուիրաբար ամէն օր կը գարմանեն աղքատ հիւանդները, որ թշուառ յատուկ բժիշկ մըն ալ ունի տուներու մէջ, խնամել տալու համար այն հիւանդները որոնք չեն կրնար տեղափոխուիլ, և որ 300ի մօտ Բերացի կարօտեալներու կ'օգնէ, ունի այսօր դործօն անդամներ որոնք ամէն ջանք կ'ընեն կանգուն պահելու այդ մարմինը։ Այդ ջանքերուն պէտք է մասնակցին նաեւ Թաղական Խորհուրդը և Թաղեցիները։ Ասկէ առաջ հաւաքուած գումարները որոնց մեծ մասը օտարներէ հանգանակուեցան, սպառելու վրայ են, և ամսական գրեթէ 30 ոսկւոյ ծախքին կարելի չ'ըլլար դէմ դնել։

Բայց այս պէտքերուն առջեւ Բերայի Թաղական Խորհուրդը յուսահատելու չէ։ Բերայի Թաղը ընդարձակ է, հայ հարուստները բազմաթիւ են հոն։ պէտք է դիմել անոնց, ինչպէս նաեւ ժողովրդին գթասիրութեան։ Կալուածոց Հոգաբարձութենէն վարժարանին համար ստացուած 75 ոսկւոյ գումարը, զոր Վարչութիւնը որոշեց բարձրացնել 100ի, ամէն պարագայի մէջ բաւական չի կրնար ըլլալ։ Հարկ է դիմել հասցէի նոր աղբիւրներու, հանգանակութեան ձեւ նարկել, և Թաղին հաստատութիւնները դնել այն վիճակին մէջ, որ վայել ըլլայ Բերայի պէս բարեկեցիկ միջավայրի մը, ուր օտարազգիները այնքան շատ ունին նմանօրինակ բարդաւաճ հաստատութիւններ։

Եւ այս բանին համար պէտք է որ Բերայի Հայուհիներն ալ անտարբեր չդտնուին։ Անոնցմէ ոմանք ժամանակաւ ցոյց տուած են մեծ գործունեութիւն Աղդ. Հայուհեաց ընկերութեան, Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան կամ Հիւանդանոցի խնամակալութեան մէջ։ Ինչո՞ւ Բերացի հայ տիկիններ նախաձեռնութիւն չառնեն, զոր օրինակ, նուագահանդէս մը կամ թատերական ներկայացում մը կազմակերպելու ի նպաստ Բերայի աղջկանց վարժարանին ու Աղքատախնամին։

Բայց ամէն բանէ առաջ, պէտք է Թաղական Խորհուրդը վերջնապէս կազմակերպուած անցնի գործին դլուխը, վստահ ըլլալով թէ բոլոր Բերացիները, —մանաւանդ ձմեռուան այս օրերուն մէջ ուր թշուառութիւնը աւելի ցուրտ ու մերկ կը ներկայանայ մեր աչքերուն և ուր գթութեան զգացումները կ'արթննան ամէնէն անտարբերներու ներսի դին ան. ամ,—դրպէս կ'աջակցին անոր, դիւրացնելու համար այն պաշտօնը, զոր լիայոյս ենք թէ նորակազմ մարմինն անդամները պիտի կրնան խղճի մտօք կատարել։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Մեր դաւառի պատ. բաժանորդներէն կը խնդրենք որ անյապաղ իրենց չվճարուած բաժինները ուղարկեն մեզի։ Հակառակ պարագային, պիտի ստիպուինք թերթերու առաքումը դադրեցնել։

Նաեւ դաւառի մեր պատ. գործակալներէն ալ կը խնդրենք որ եթէ բաժանորդներէ դանձուած դրամ ունին քովերնին, ժամանակ չկորսնցնելով զրկեն։

ՔՐՈՆԻԿ

ԵՐԵՔ ԹՈՒԱԲԱՆՆԵՐԸ.— ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԻՒԼԵԱՆ — ՊԱԳՈՒԻ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԸ. ՕՐ. ԳԱԲԱՍԳԱՇ ԵՒ Պ. Կ. ԳԱԼԵՍԱՅԵԱՆ. ՀՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻՋ. ԳՐԱԿԱՆ ՇԱՂԿԵԹՈՒՆՋԵՐ։

Հիներէն մէկն ալ գնաց, «ՄիսիւԲասքալը», գրեթէ կէս դարու ուսուցիչ մը, որ հայկարանութեան ուսուցիչ չըլլալուն համար՝ շատ նիւթ չի մատակարարեր իր վրայ գրելու։ զինքը մօտէն ճանչցողները թերեւս գրեն իր կենսագրութիւնը որուն մէջ շահեկան կողմեր կը գտնուին անշուշտ։ Քառասուն-յիսուն տարի դաստուած ըլլալը ինքնին հոյակապ գործ մըն է արդէն, մանաւանդ թուրանութեան դաս, ամէնէն ցամաքը, անհրապոյրը և ապերախտը դասախօսութեան ճիւղերուն։ Երեք էին, Սիմոն Միքայէլեան, Յարութիւն Թիւլեան, Գաբրիէլներ-շապուհ, որոնք ինքզինքին այդ մասնագիտութեան նուիրած էին, աշխարհագրութեան ճիւղին հետ մէկտեղ։ ու կար ժամանակ մը որ անոնց վրայ կը կեդրոնանար բովանդակ ծանրութիւնը այդ երկու կարեւոր գիտելիքներուն։ այդ երեքէն մէկը իրեն ուսուցիչ ունենալը անժխտելի արժանիք մը կը նկատուէր Թաղային վարժարաններուն համար։ Նորերը եկան կամաց կամաց յաջորդել անոնց, առանց սակայն զանոնք բոլորովին հեռացընելու ասպարէզէն։ Մէքայէլեանն ալ, Թիւլեանին պէս, դասախօսեց իր կեանքին մինչեւ վերջին օրերը, ու Ներշապուհը դեռ մինչեւ այսօր ուսուցչութիւն կ'ընէ դաւառային քաղաք մը, ուր փոխադրուեցաւ իր պաւոր հասակին մէջ։

Այն թուականին ուր երեք թուաբանները իրենց ամէնէն փայլուն շրջանին մէջ կը գտնուէին, բաժնուած էին մասնասար թաղերու վրայ։ Ներշապուհին նախասիրած միջավայրն էր Իւսկիւտարը և Օրթագիւղը, Սիմոն Մէքայէլեանինը Խասգեղը ու Թիւլեանինը՝ Սամաթիա որուն հաւատարիմ մնաց մինչեւ վերջը։ Անգամ մը միայն կը յիշեմ տեսած ըլլալ զինքը ամաւորքի քննութեան մը միջոցին որուն ներկայ գտնուեցաւ։ Օ՜հ այդ օրը երկիւղի օր մը եղաւ բոլոր դպրոցականներուս համար։ առաջուց իմացուցեր էին մեզի թէ «Միսիւ Բասքալը հրաւիրուած է», և այդ անունը՝ զոր պատառանքով լսած էինք հեռուէն՝ ցնցեց մեր մտաղ երեւակայութիւնը։ բոլոր դասերնիս ձգած, թուաբանութեան քաղուածքներով կը զբաղէինք։ ու կը սկսէինք ենթադրութիւններ ընել թէ ինչ կերպարանքով, ինչ ձեւով մարդ մը ըլլալու էր այդ չարդաչ-թուաբանը, որուն համբաւը Սամաթիայէն մինչեւ Օրթագիւղ արձագանգ կը գտնէր։ իր եւրոպական անունէն դաւնելով կը հեռացնէինք թէ գլխարկուոր պարոն մըն է և միւս երկու թուաբաններուն երեւոյթէն դատելով՝ կ'ուելցը նէինք թէ գէր պարոն մը։ գրաւ չընեցինք, դասարանին մէջ ամէնքս ալ նոյն կարծիքը ունենալնուս։ և աւելի՝ ազէկ, վասն զի պիտի կորսնցնէինք գրաւնիս։ մեր երեւակայածին ներկայ անձ մը գտանք դէմերնիս երբ սրահէն ներս մտաւ Միսիւ Բասքալը, նիհար հասակով, ոսկրուտ դէմքով։ Եւ յուսախաբութիւնիս աւելցաւ, երբ սա ոճով հարցում մը ուղղեց ներկայացող առաջին աշակերտին, —որ կը դողար իր դէմը— երկրագունդին վերբայի գետերը ցոյց տալով։

—Սա ճանճի պաճախի պէս բարակ սեւ գիծը ի՞նչ է նայիմ...։

Թէրզեանին բանաստեղծական դասերը ու Ներշապուհին փիլիսոփայական խոհերը այնպէս մը հմայած էին մատաղ միտքերնիս, որ այցելու թուաբանին ժողովրդական խօսուածքը հմայաթափ ըրաւ զմեզ։ Եռքէն միայն դպրոցն դուրս, բարեփոխեցինք կարծիքնիս, ու համոզուեցանք թէ Յարութիւն Թիւլեանը պատուական ուսուցիչ մըն էր թուաբանութեան և աշխարհագրութեան, գործի մարդերու, հաշուապետներու սերունդներ պատրաստած որուն համար խորին յարգանքի արժանի է իր յիշատակը, իր մահէն ետքն ալ։

* * *

Եթէ կայ ասպարէզ մը, որուն մէջ հնութեան իրաւունքը ու նորութեան հրապոյրը հաւասարապէս անտես կ'առնուին, չատ անդամ, ու քմահաճոյքը միայն կ'իշխի, բեմական տոպարդէն է։ Այս մտածումը ունեցաք անշուշտ, երբ Արեւելքի կովկասեան Նամականիին մէջ կարդացինք թէ Բաքուի հայ թատերական մասնախումբը կը մերժէ կարեւոր դերեր տալ Երանուհի Գարագաշեանին, զոր այնքան թախանձանքով հրաւիրած էր արմատներու երկրէն նաւթահորերու երկիրը, և թէ միւսնոյն ատեն չ'ուզեր ամասական տասը բուպլի յատկացնել Պ. Կ. Գալֆայեանին որ սակայն Բարիզի մէջ Մուսէ Սիւլլիէն գնահատուեցաւ իբրեւ նորածագ տաղանդ։ Երիտասարդ դերասանին առաջարկին մերժումը այնքան անբմբռնելի կ'երեւայ, որ կարդացողը կը մղուի մտածելու թէ արդեօք 100 բուպլի՞ է իր պահանջածը որ գրչի սխալով մը զրկուած ըլլայ մէկ զերոյէն։ Պ. Գալֆայեանը մեզի ճանչնալու առիթ չունեցաւ, բայց Ֆրանսայի գեղարուեստ քննադատներուն գովեստներէն դատելով՝ քաջալերանքի արժանի է։ Այդ գրուածները չափազանցուած ըլլան կամ ոչ, երիտասարդ արուեստագէտին արժանիքը, մեզի համար, ո՛չ այնքան իր բեմական կարողութեանը ու յարմարութեանը մէջ կը կայանայ, որքան այն անձնուրացութեանը մէջ որով փափաք ունի դերասան ըլլալու։ Անօթութեան ասպարէզին համար հոգի՛ տալ։ ահա՛ ինչ որ դասական բացատրութեամբ «գովելի յամառութիւն» կը կոչեն։

Պ. Զափրաստեանին նպաստի ցերեկոյթին յաջողութիւնը չի կրնար մոռցնել Ադամեանին, Մաղաքեանին, Սիսակին, Գրեանցին թշուառութեան մէջ մեռնիլը, և անոնց արուեստակիցներէ չատերուն այսօր կարեկցութեան արժանի վիճակի մը մէջ գտնուիլը։ Իրողութիւնները լեսղաթիւրելու համար, հարկ է սակայն այս մեծարանքը ընծայել մեր հասարակութեան, Բերացիներուն մասնաւորապէս, որ Զափրաստեանին հրաւէրը չմերժեցին։ Ներսէսի դերասանը մեծ բան մը չէր տեսնիլեր արդէն ու իր ակնկալած հաճոյտ վարձատրութիւնը ստացաւ։

Երանուհի Գարագաշեանին նկատմամբ ցոյց տրուած անտարբերութիւնը, զոր յիշելի քիչ մը վերը, կրնայ գուլիսներու յատուկ հեղրիկ մը եղած ըլլալ, յուսախաբութեան մը արդիւնք զոր կրած ըլլայ Բաքուի հասարակութիւնը՝ վարձմի հուշակի մը հաւասար կարողութիւն չգտնելով բեմի վրայ երեւցող դերասանուհիին քով։ Այդ պարագային մէջ ալ պատասխանատուութիւնը թատերական մասնախումբինն է, չըսելու համար յանցանքը։ 1897—98ի ձմեռնամուտին, Օր. Գարագաշեան հրաւիրուեցաւ անդամ մը, և չա՛տ նպաստաւոր պայմաններով, բայց մերժեց, թէև մեծ բան մը չէր շահեր այն միջոցին Գահիրէ, պատահական քանի մը ներկայացումներու միայն մասնակցելով։ Ուրիշ՞ առաջ կու գար իր վարանումը, եթէ ոչ անվստահութենէ մը՝ թէ այսքա՛ն տարի բեմական կեանքէ քաշուած ըլլալէ ետքը պիտի կրնայ արժանաւորապէս մասնակցիլ տրամադիրական հայ խումբի մը, առանց տկարանալու իր դերերուն մէջ։ և իրաւունք ունէր։ Իրիկուն մը, խմբվական Օրերան Զուխաճեանի մէկ օրերեկթը կը ներկայացնէին, Օր. Գարագաշեանին մասնակցութեամբ, զոր միջնարարի մը տեսնելու գայի իր արդուզարդի օթեակին մէջ։ Այդ օթեակը անցեալ պերճանքի մը յիշատակները միայն կը կրէր այլ ապ-ինչպէս այն վայրկեանին հոն հիւրընկալուած դերասանուհին գեղարուեստական հիւսուր հմայքի մը յիշատակներուն մարմնաւորումն էր։ Առաջին անդամն էր որ մօտէն կը տեսնուէի Գարագաշեան քոյրերու անդրանիկին հետ զոր ատենք ծանօթացած էի, Գոլիս, իրրև հանդիսական։ Ու խօսակցութեանս առաջին բառերը ակնարկութիւն մը եղան այդ անցեալին, զոր ընդհատեց տխուր ժպտով մը։

—Այո՛, ամէնքս ալ ծերացանք այդ թուականէն ի վեր։

«Ծերութիւն» բառը դժուարաւ կու գայ կնոջ մը շրթունքներուն վրայ, ինչ տարիքի մէջ ալ գտնուի։ ոյայ «առղեսդ»ին մը վայելչութեամբ և մեղմօղձոտ հեշտանքով մը կը գործածէ զայն, վասն զի կինը իր մէջ տեղի կու տայ «առդիսդ»ին և երանուհիի՝ արագաշ այդ տեսակ տրամադրութեան մը մէջ կը գտնուէր նոյն միջոցին, ընկճուած, վհատած, տագտկացած։ Ցաջորդ եղանակին, այս ձմրան սկիզբը, ա՛լ չմերժեց Պագուցիներուն երկրորդ հրաւէրը։ այս պայմաններուն մէջ գացող դերասանուհիի մը շուրջը հեղրիկները քիչ մը պակաս ըլլալու էին և մտերմութիւնն ու համակրանքը՝ աւելի։

* * *

Արուեստագէտ մը որուն շուրջը ոչ հեղրիկ կայ ոչ համբաւի տարացում, աշուղ Ճիվանին է, ինքն ալ հին ու ծանօթ անուն մը, որ միշտ նոյն յարգը ունի արեւելեան Հայերուն երաժշտասէր մասին մէջ։ Այս օրերս Թիֆլիսէն Մասկուա հրաւիրուեր է, կարօտ հայ ուսանողներու նպաստի երեկոյթին մասնակցելու, ինչ որ ցոյց կու տայ թէ արեւելեան երգերու այդ ժողովրդական ու թափառաշրջիկ երգիչը ժամանակին հետ աւելի գնահատուած է։ Ճշմարիտ բանաստեղծ մըն է աշուղ ճիվանին, պարզ բանաստեղծ մըն է, որուն քնարը սազ մըն է, մեղմօրօր ու ցաւագին շեշտերով, որուն երգերը արցունքով խառն դրուագներ են։ անգամ մը գինիքը լսողը, ա՛լ չի մոռնար, ու տարիներ ետքը իր անունը կարդալով կամ լսելով յանկարծ՝ աչքին առջեւ կը պատկերանայ այդ շրջուն երգիչը որ այսօր հինուկ սրճարանի մը անկիւնը, վաղը այգիի մը մէջ, ուրիշ օր մը քաղաքնի երեկոյթի մը մէջ կը նուագէ ու կերգէ իր խումբով, առանց միջավայրէն հրապուրուելու, աւելի բնութեան ու խոնարհ յարիերու սիրահար քան նիւթական։

Երբ բանաստեղծութիւնը տակաւ կանհետի մեր մէջէն, նոյն իսկ անգիր բանաստեղծութիւնը, զգացումը՝ հաչիւ ներշնչումը՝ արուեստականութեան և սրամտութիւնը տափակութեան տեղի տալով, կեանքի հաճոյքը այլապէս ըմբոշխնողներուն համար մխիթարական բան մըն է՝ ժողովրդական երգիչներու և ժողովրդական երգերու գոյութիւնը ու ու գնահատումը ուրեք ուրեք։ Պոլսոյ պարբերական ազդ. թերթերը մեծ ծանրութիւն կը մատուցանեն տոհմային գրականութեան՝ մէյ մէկ անկիւն վերապահելով այդ բանաստեղծութեանց, սիրերգ, ազօթք, հեքեաթ կամ օրոր, ո բոնք խնկարոյր ու յիշատակելի փունջեր կը կազմեն ապագային համար։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՄՈՌ-ՅՈՒԱՌ ԴԻՄՔԵՐ

ՍՏԵՓԱՆ ՈՍԿԱՆ

Իզմիր գալէ ի վեր բուռն փափաք մը ունէի այցելել իրեն, մէկ անգամ գոնէ մօտեն տեսնելու համար զինքը, որուն անունը կապուած էր, արդէն անցեալին մշուշներուն մէջ մոռցուած դէմքերուն հետ։ Բարի անդամ փնտուելի զինքը ու գրեթէ մէջտեղեւնայն կ'ելլէի, այնչափ մոռցուած անկիւն մը քաշուեր ու ընտրեր է իրեն խմբագրատուն, Մալթեզ ներուն փողոցին խորը, Բասած Սօֆիա-ճորբոյոն։ Վերջին անդամ բարեկամի մը առաջնորդութեամբ կարգ մը անարեւ և անձուկ փողոցներէ անցնելով գտայ իր տեղը։

Իրարու վրայ դիզուած սալարանքի հակեր դոցեր էին իր հաստատուած պանդոկին մուտքը և մթագնած էին լոյսի քանի մը շղթերը որ փոշելից կապոյտէն վար կը սողոսկին, հազիւ զիրար ճանչնալու չափ լուսաւորելով նեղ ու զիկակ անցքերը։ Գատուհանին կը նշմարեմ առաջին անդամ իր դէմքը, սիրուն ու ճերմակ մօրուքով, ճակատը լայն, որուն վրայ դեռ վիշտերը խորշոմ չեն թողուցեր, այնչափ տոկուն մնացեր է ան տարիներուն ձիւնին ու փոթորիկներուն դէմ։ Մագնիսացած գրեթէ, ստասնցի վայրկեան մը։ Ի՞նչ ընեմ երթամ, կը մտածէի, իրը ի՞նչ ներկայանամ։ Մէյ մը կը խորհիմ պարզապէս պատրուակ վարժարանի մը միտքը առնել կամ ներկայանալ իբրեւ թերթի մը թղթակիցը, կամ իրը իր հին անցեալին համակիր մէկը։ կամ ձեւանամ հայագէտ օտարազգի մը որ Իզմիր գալով փափաքած է տեսնել աշխարհաբար լեզուի առաջին գրողներէն մէկը։ վերջապէս մտքէս կ'անցնին այն ամէն չարաճճի ու սիրուն հնարքները, որոնցմով օտար երկիրներու թղթակիցներ կը սպրդին ամէն տեղ, ամէնուն քով հանդիսանալու, ուսումնասիրելու և գրելու համար։ Սա ամէն գաղափարները իրանի խուռն մտքիս մէջ, առանց անոնցմէ մէկին որոշումի մը տալու, պատկառոտ քայլերով ներս կ'երթամ ուղղակի իրեն, գլխարկս հանելով ձեռքս կ'երկարեմ ու — «Բարի լո՛յս, Պ. Ոսկան, ինչպէ՞ս էք», կը հարցնեմ հնօրեայ մեսլիմի մը պէս։

Ցնցում մը կրեց կարծես։ պարթեւ ու դեռ չընկճուած հասակով կանգնեցաւ «Բարի լոյս, պարոն, պատիւը չունիմ ձեզ ճանչնալու» մրմռաց։ Թոթովելէ վերջ քանի մը անկապ խօսքեր, մինչեւ մտքիս իր հանդարտութիւնը վերստանալը։ Բայց դուք ամէնուն ծանօթ էք և շատ անծանօթներ կը ճանչնան զձեզ։ Ես ժողովուրդի պարզ զաւակ մըն եմ, եկած եմ ձեզի հետ մէկ վայրկեան խորհրդակցելու համար։ չէ՞ք հաճիր ունկնդրութիւն մը տալ։

«Բայց ես զձեզ չեմ ճանչնար, կրկնեց խուլ ձայնով մը։ Հայ էք, այնպէս չէ՞։ ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ։ ի՞նչու հանդիսաս կը վրդովէք։

Ասիկա պարզապէս գիս վռնտել էր, պիտի խորհէի, եթէ իր չեշտին մէջ դառնագին բան մը չըլլար։ որ գիս վերէն ի վար կը ցնցէր ջղային սարսուռով մը, ու եթէ այդ միջոցին չնայէի իր անուշ ու բարի աչքերուն, որոնք հակապատկերը կը կազմէին իր բանաղրօսիկ ձայնին։ Վերջապէս տեսա թէ ես գիւրաս տանուլ մօրդու չեմ նեմիր ջղուտ շարժումով մը տեղը նստաւ ինձի հեռու մը ցուցնելով։ Նեղ, միայարկ սենեակ մըն էր, երկու հոգի անկիւն մը կեցած La Réformeին գիրերը կը շարեին, անշուշտ։ La Réforme Ոսկանին թերթն է, որուն խմբագիրը, անոր էնը, ամէն բանը ինքն է։ Ու երբ հասկցաւ թէ Իզմիրցի չեմ, դէմքին գիծերը աւելի պայծառացան, ու հինգ բապէն սկսանք մտերիմներու պէս տեսնուիլ։ Բնաւ յայտնի չընելու համար նրպատակս, նախ սկսայ երեւակայական գործերուս վրայ խօսիլ ցորենի առուտուրը, ափիոնին գինը, Իզմիրի վաճառականութիւնը պամաց կամաց փոխելով նիւթը գրականութեան։ Այս վերջին պարագային, Ոսկան յայտնապէս յուզուած սկսաւ խօսիլ։

—Երեսունը հինգ տարի է բնաւ հայերէն բառ մը գրած չեմ, ըսաւ, կարգ մը ոտանաւոր տասանագիրներ զատ։ Ամէնքը ինձի ապերախտ գտնուեցան ու ես զզուած ամէնէն ուխտացի տալ ինչ որ սիրած էի անցեալին մէջ։ Իմ ցեղակիցներս պիտի անօթի կրթուին։ եւ ալ սկսայ միայն ֆրանսերէն գրել, հացս օտարներէն շահիլ։»

Գուցեաւ հակառը հետաշետ կարմրելով, անցաւ իր Բարիզի կեանքին, յիշեց իր հինգեան Արեւելքն ու Արեւմուտքը, ուր սկսեր էր ամէնէն վեհ աշխարհաբարը գործածել։ Յիշեց իր բանակիցները Մասիսի խմբագիր Կարապետ Իւթիւճեանին հետ։ «Թոմս պահած եմ տակաւին, ըսաւ, Պետրոս ամիրա Խորասանճեանին նամակները, գրական և ուրիշ վէճերու առթիւ գրուած։ Լսի իրեն թէ Իւթիւճեան կ'ապրի և գրական աշխատութեանց կը պատրաստուի։ ուրախացաւ յայտնապէս։ «Չեմ յուսար թէ նիւթ ապտիպոյլուն վիճակ ունենայ, ըսաւ։ մեր ազգը ապերախտ է։» Յիշեցի իրեն նորերը, ամէնուն վրայ հակիրճ ծանօթութիւններով։ խորունկ քունէ մը արթնցածի ձեւով մտիկ կ'ընէր։ Մտերմացած, հրաժեշտ առի իրմէ։

* * *

Բայց քովէն բաժնուելէս ետքը, անկում մը կը զգայի սրտիս մէջ։ Ահարկու պարանք մը կրած էի։ Ուշէսի ալ որ վշտացուցած ըլլայն զինքը, նոյն իսկ եթէ ըսածին պէս լքուած ըլլար ամէնէն, Ստեփան Ոսկան իրաւունք չունէր երբեք իր տաղանդը ամբողջ 35 տարի օտարին համար գործածելու։ Այդչափ քէն ու ոխ բոլորովին անհասկնալի կը թուի մեզի, մանաւանդ այն բարձր սկզբունքներուն դէմ որոնց նուիրած է իր գեղեցկագոյն գրուածները երբեմի։ 35 տարի։։։ Ու կը մեղքնանք սրտովին ահագին կորուստը այն օգուտին, զոր իրեն պէս զարգացած ու բարձր դաղափարներու տէր անձ մը կրնար ընձեռել իրենցներուն։ Եւ կը ցաւինք որ այդ հասակին մէջ դեռ անխախտ կը մնայ իր համոզումին վրայ ու կը նկատէ զինքը միշտ հալածուած, լքուած ամէնէն։

Ստեփան Ոսկան ամուրի է։ Աշխարհի հետ կապ գրեթէ չունի։ Տարիքը 80ի մօտ է։ Եւ 35 տարի է, իր կեանքը արդէն յիշատակի մը փոխուած է մեզի համար։

Իզմիր Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

ՄՈՒՇ

Քաղաքը կը բաղկանայ 3—3500 տուներէ։ Մեր իսլամ հայրենակիցներուն թաղերը կը գրաւեն հիսսպային և արեւելեան հարթաձեւտները, բաւական ընդարձակ տարածութեամբ։ Անոնց գլխաւոր արուեստներն են այգեգործութիւն, պարտիզպանութիւն, մրգավաճառութիւն, ձիապանութիւն, ելն։ Շատերն ալ վաճառականութեան կը զբաղին, և շուկային մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւած են աւելի ընդարձակուելու տրամադիր։ Կարեւոր մաս մըն ալ կառավարական զանազան պաշտօններով կը զբաղի։

Ունին հինգ մզկիթ, մէտրէսէներ, նախնական վարժարաններ և rիւշտի կոչուած դպրոց մը ալ, որուն յաճախմութեանը բաւական խնամք կը տարուի։ Բարձրագոյն ուսմանց հետեւողները շատ անոյշ են, որչափ կրցայ իմանալ։ հազիւ քանի մը անձեր գտնուին դուրսերը կառավարական կարեւոր վարժարանները, այսու ամենայնիւ ուսումնասիրութիւնը բաւական տարածուած է մէջերնին, բան մը որ հետաքրքիր իր գիտակցութիւնը պիտի ունենայ։

Կալուածատէրութիւնը՝ ինչպէս ամէն տեղ, նոյնպէս հոս իրենց գլխաւոր և էական զբաղումը կը կազմէ։ Շուկայի մէջի կրպակները, խաները՝ անոնց բացառութեամբ իրենց են. նոյնպէս բանջարաբոյսերը, պարտէզները, ջրաղացները ևն։ Ամենք ագարակներ ալ ունին, ու շատերը, արտեր, մշակելի հողեր, զորս մեծագոյն խնամքով վարել և արդիւնաւորել կու տան։ Հողագործութիւնը մշակելու փափաքները օրը օրին կը շատնան անոնց մէջ։ Շատ օգտակար պիտի ըլլար, եթէ ձեռներէցութիւն ունենային երկրագործական կատարելագործեալ մեքենաներ բերելու այս կողմերը, որոնք բարեբար արդիւնքներ պիտի տային և զարգացնէին տեղական մշակութիւնը։

Կառավարչութիւնը Միւթեսարրիֆութիւն է։ Պիթլիսի կուսակալութեան ներքեւ, ունի ընդարձակ վիճակներ, և յարակից չորս գաւմագամութիւններ՝ որոնք են, Պուլանըք, Մանազկերտ, Վարդո եւ Հազրոյ։ Բայց ի վերջինէն, մեծաչափ երեք հեռագրական թելերով կապուած են քաղաքին և ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ են անոր հետ։ Իսկ Մշոյ դաշտը երեք գօլ-միւտիրութիւններով կը կառավարուի, Միւթէսարրիֆութեան վերին հսկողութեան տակ։

Կառավարական մասնաւոր չէնք չի կայ հոս. դատական կառավարիչ Վեսմ. Մուսթաֆա Բէֆգը փաշա այժմ աշխատութեան ձեռնարկած է, և կ'ըսուի թէ զօրանոցներու կողմը գեղեցիկ գետնի մը վրայ կառավարական ապարանք մը պիտի կառուցուի։

Ճուկան կը գտնուի զրեթէ քաղաքին կեդրոնը, իր հին դիրքին վրայ, ա՛յնքան ճաշակաւոր կամ կանոնաւոր, ու կը պարունակէ մօտ 300 կրպակ և 7—8 խաներ, որոցմէ չորսը, որոնք վերջին տարիներս շինուեցան, բաւական ճաշակաւոր, չուկային զարդը կը կազմեն։ Քաղաքապետութիւնը հեռագէտ խնամք կը տանի թէ՛ չուկայի և թէ՛ փողոցներու մաքրութեան ու կանոնաւորութեան։ Մուշի փողոցները նշանաւոր են պէտք եղածչափ լայնութիւնով, երեւէլի գնացքով, որոնց մէջ, ձմրան մանաւանդ՝ խիստ դժուար է երթեւեկել, վասն զի տանիքներէ թափուած, դիզուած ու սառած ձիւներուն պատճառաւ, ամէն մայրկեան մարդ սահելու վտանգին մէջ կը գտնուի։ Ժողովուրդը մաքրարարութեան զահկնոցած ճաշակը չունի դեռ, ուստի փողոցները՝ եթէ քաղաքապետութեան պատուէրները չըլլան, ստէպ աղտեղութեանց մէջ կը մնան, բայց անտարակոյս, տակաւ պիտի վարժուին ամէնքն ալ մաքրարարութեան, որ ինչպէս յայտնի է առողջութեան հիմն ու խարխսն է։

Աբուլեստի և վաճառականութեան մէջ շատ ետ մնացած գաւառ մըն է Մուշ, ինչ որ իր տնտեսական զարգացման և յառաջդիմութեան գլխաւոր արգելքներէն մէկն է։ Միայն նախնական քանի մը արուեստներ կան՝ ինչպէս դարբնութիւն, ոսկերչութիւն, դերձակութիւն, մապոցութիւն, պղնձագործութիւն կամ անագագործութիւն (հաղիւ երեք-չորս խանութներ), կոշկակարութիւն, և այլն։ Մօտ 15-20 տարիէ ի վեր մուտ գտած է նախ մոյգակարութիւնը, որ հետզհետէ շատնալու վրայ է. հիմա մօտ 20-30 խանութունին։ Կան նաեւ որմնադիրներ, հին ատաղձագործներ, որոնք քչէկ քչէկ նորութիւններ կը բերեն իրենց արուեստին։ Մուշ թէեւ կարեւոր կեդրոն մըն է զգեստի և սիրամանելիքի մեծաքանակ սպառման, սակայն կտաւ, չիլայի, մանուսայի, շալեղէնի, մետաքսեղէնի, և. շահաւոր գործարան չունին։ Հին ատեններէ ի վեր Պիթլիսի մէջ պատրաստուած հասարակ կտաւն ու չիլան գործ, որոնք ահագին սպառում ունին հոս, չեն շահագործուիր։ Բամպակի մշակութեան, որ փորձուած և յաջող արդիւնքներ տուած է, հետաքրքրուող չի կայ այս գեղեցիկ դաշտին մէջ, որ ընդունակ է արտադրելու տաք կլիմաներու յատուկ շատ մը շահաբեր բոյսեր։ Բրինձի մշակութիւնը տասը տարիէ ի վեր ձեռնարկուած է դաշտին մէջ և գոհացուցիչ արդասաւորութիւն ունեցեր է։ Սակայն բրինձէն աւելի Մուշի գաւառին համար աւելի կենսական է բամպակի մշակութիւնը, որ անգնահատելի բարիք մը պիտի ըլլայ այն չքաւոր գեղացիներուն, որոնց լաճերը՝ ինչպէս ամբան արեւին դէմ, նոյնպէս ալ ձմեռը ձիւնին ու ցուրտին դէմ, տկղդ-մերկ կը վազվզան ու կը դողդան, մինչդեռ քաղաքը անդին՝ Բաղու, Խարբերդ, Տիրգրիկը ևն. հարեւան գաւառներու գեղացին ու քաղքցին բամբակ մշակելով՝ իր աշխատասիրութեամբ, ուշիմութեամբ և արուեստագիտութեամբ սորված է տուներն պատրաստել իր զգեստներուն նախնական ու կենսական պիտոյքները։ Ասկէ զատ, այդ գաւառներուն գեղացիները բամպակին արդիւնքովը կը հոգան տնական ուրիշ կարօտութիւնները, իրենք կը մշակեն, կը մանեն, կը գործեն, կը ներկեն ու պատրաստեն իրենց շորերն ու հարսները, իրենց գոգակներն ու կոշիկները։ Մշեցի գիւղացիները իրենց ոտքի սրեխները, թոզունք կոշիկները, փարայով ձեռք կը բերեն։ Զգեստեղէններու ամէն տեսակները ստիպուած են գնել քաղքէն կամ չարկիներէ՝ պարտքով և կամ ծանր գինով, և որովհետեւ 100ին 30ը միայն կը բանան դրամով կամ վարկով հոգալ իրենց պէտքերը, մնացածները կամ՝ զուրկ կը մնան, կամ՝ ծանր պարտքերով կը բեռնաւորուին։ Նորաձեւութեան հետամտութիւնն ալ իր գործը կը տեսնէ։ Մշոյ գիւղացին ու քաղքցին միանգամայն ընդհանրապէս սիրահար են անոր, ու կը նախընտրեն օտար, դիւրամաշ ու փտած ապրանքները՝ տեղական դիմացկուն շորերէն, և այսպէս կը սպառեն իրենց աղքատիկ ու խեղճ քսակը։

Վաճառականութիւնն ալ գրեթէ այս առանցքին վրայ կը դառնայ օրը օրին. թէպէտ չունինք նշանաւոր վաճառատուներ, կամ մեծ դրամագլխով գործողներ, սակայն եղածներն ալ գլխաւորաբար կը զբաղին օտար ապրանքներու ներածութեամբ։ Ընդ ամէնը, հազիւ քանի մը վաճառականներ կան 1000-2000 ոսկւոյ դրամագլխով կամ վարկով. մնացածները 100-200-300 առ առաւելն 500 ոսկւով գործ կը տեսնեն։

Մշոյ առեւտրական հրապարակին Վերոյ կը գործեն նաեւ բաւական թուով Պիթլիսցի ազգայիններ, տիրանալով շահու կարեւոր բաժնի մը։ Պէտք է խոստովանիլ թէ մեր վաճառականները իրենց հմուտ շրջանակէն դուրս կելլելով, առեւտրական գործողութիւններն ընդարձակելու ձեռներէցութիւն չունեցան ցարդ և ոչխակ փոքր մը ըրին։ Երեք չորս տուներ հազիւ կը գտնուին, որոնք ուղղակի Պոլսէն ապրանք կը ստանան, իսկ մնացեալ դուռ վաճառաշահ ուրիշ կեդրոններու հետ երբեք յարաբերութիւն չունին։ Արտածութիւնն ալ նշանաւոր շահ մը չարտադրեր, ուրիշ տեղերու նման։ Իբրեւ վաճառելի նիւթ կ'արտածուի միայն ոչխարի մորթ, հազիւ քանի մը հազար, անոնց քանակութեամբ չիրէղ, գէմոր, ալիք ևն։ Ոչխարի ու դաւարի արտածութիւնն ալ առաջին վիճակը չի ներկայացներ. վերջերս աւելի նուազած է, մանաւանդ այս տարի պամբարիտը դաշտին մէջ ճարակուած ըլլալով արջառի առ ուծալս չեղաւ գրեթէ։ Ցուսալի է տարագային արտածութիւնն ալ անշուշտ. խիստ շահաբեր տեղ մը պիտի գրաւէ Մշոյ առեւտրական հրապարակին վրայ, և թերեւս այն ատեն արուեստներն ալ հիմնապէս մուտ գտնեն հոս, ուր անոնց մշակութեան համար հարկ եղած տարրերը պակաս չպիտի ըլլան։ Այո՛, թերեւս այն ատեն յաջողինք տեսնել վուշի և կանեփի օգտակար կիրառութիւն, այն կարեւոր բոյսերուն, որոնք Մուշի դաւառին զանազան կողմերը կը մշակուին արդէն, և դիւրութեամբ կրնան ամէն ու շատնալ շրջակայ բոլոր գաւառակներուն մէջ։ Դեռ անցեալները, գոհութեամբ լսեցի բարեկամէ մը թէ գիւղացի մը փոռած է և գտած է որ մատուակի կեղեւն ալ հիւսելու և մանելու շատ դիւրատար նիւթ մը կրնայ ըլլալ ճուլհակութեան համար։

Այս կողմերու ամէնէն վաճառաշահ վայրն է Պիթլիսը, որ ունեցաւ շատ նշանաւոր վաճառականութիւն մը՝ կապուած մինչեւ իսկ շատ հեռաւոր կեդրոններու հետ։ Վաճառականն արուեստին զաղտնիքներուն ծանօթ՝ Պիթլիսցին ճարտարօրէն գիտէ շահագործել իր տուրն, չարքաշ, տնտեսագէտ, աչքբաց բնաւորութիւնը, մանաւանդ որ առեւտուրի ալ խորին հմտութիւն մը ունի։ Տնտեսական այս յատկութիւններու հետ անկիւն անդադար շահագործելով տեղական պետանի արուեստներն ալ, շքէնակայ գաւառներու մէջ յաջողած է Պիթլիսը պահել իրը միակ կեդրոն առեւտուրի և վաճառականութեան։

Բան—երեսուն տարիներէ ի վեր Մուշն ալ սկսեց հետեւիլ վաճառականութեան, առանց սակայն սպասուածին՝ կամ փափագուածին պէս օգտուելու։ Վասն զի հոսանքը նախ փոլիսսիրութենէ սկսաւ, և սիրողները շատ արագ ծուռլում մը գտաւ, այնպէս որ շատերը փոլիսսիրութեան մարմաջէն բռնուած նախկին հաւեսա գործերին լքելով անոր հետեւեցան, բայց անհեռատես շահասիրութեամբ, ու մեծագոյն մասը՝ չըսենք ամէնքը իրենց պարկեշտ քսակները պահանջի տետրակներու փոխուած գտան։

Ուր ուրեմն Մշոյ վաճառականական փոքրիկ դասը սկսաւ ամփոփուիլ և քչիկ մը լրջութեամբ գործել տաւեւորի հրապարակի վրայ, ուր յաջողելու համար անհրաժեշտ են փորձառութիւն և տնտեսական հմտութիւն։

Մուշ ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԽՍՊԱԲԿԱՆ

ԶԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Շանկայէն կը գրեն Թայմզի թէ անգլիացի, ամերիկացի, գերմանացի ու ճարոնցի վաճառականներ Բէյքինի իրենց հիւպատոսներուն միջոցաւ, հավմնաստ բողոքագիր մը ղրկեր են չինական կառավարութեան, Շանկայի մէջ ֆրանսական արտօնութիւնները ընդարձակելու խնդրին համար։ Այս բողոքագիրը որոշուեր է գումարման մը մէջ, ուր ներկայ գտնուեր է նաեւ Լորտ Զարլս Պերէսֆորտ։

—Անգլիական Իմպեռիալիզմ յաճախորակը կիրակի օրը Նանքինի առջեւ գայեր է։ Ճանկայի Զինացիները, կ'ըսէ Թայմզին թղթակիցը, այս իրողութիւնը կը նկատեն թէ անգլիական կառավարութիւնը պիտի ընդդիմանայ Ֆրանսայի պահանջումներուն։

—Բէնդերսպուրիէն կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ Լրագրագէտ քառասուն ճարտարագէտներ Իրքուցք գայեր են, ուրկէ Թա-Լիէն-Ուան պիտի երթան, նաւահանգիստին շինութեան աշխատութիւններուն հսկելու պաշտօնով։ Թա-Լիէն-Ուանի նաւահանգիստին բերան գտնուած կղզիին վրայ բերդ մը պիտի շինուի։

—Վերջին լուրեր սապէս կը պարզեն Զինու կացութիւնը.— Հարաւային կողմը Սէ-Զուէնի մէջ ապատամբական յարձումներ Յեանկ-Զէի համար անգլուֆրանսական անհամաձայնութիւններ եւ վերջապէս ռուսական ազդեցութեանց յամրընթաց և, յարաճուն յաւելում մը Զինու հիւսիսային մասին։

—Զինու Մայր կայսրուհին հրամայեց որ չինական բանակին մէջ վերակի նեսի, պարտաւիկ և նիզակի գործածութիւնը որ ցարդ վերցուած էր։ Միայն լաւ մարզուած զինուորները պիտի կրնան գործածել նոր զէնքերը։

—Ծայրագոյն Սրեւելքի անգլիական թերթերը կ'ընդունին այլեւս թէ Ռուսիա բոլորովին գրաւած է Նիու-Զուանկը։ Անգլիական Պէոոմ թարթիլատաղը որ այդ կողմերը կը գտնուէր, եւ կանչուեր է, ըսուելով որ ռուս զինուորները բաւական են անգլիական հպատակները պաշտպանելու։

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին գործոց նախարար Բանէվարօ ծովակալը անցեալ կիրակի երեսփ. ժողովին ներկայացուց Իտալիոյ և Ֆրանսայի միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագրին պատճէնը։ Դաշնագիրներու յանձնաժողովին անդամ Պ. Սիաքքա Տէլլա Սքէլա գլխել տուաւ թէ յանձնաժողովին աշխատութեանց համար լրագիրներու բրած հրատարակութիւնները սխալ են։ Յանձնաժողովը, յարեց, սկզբունքով միայն կրցաւ քննիլ խնդիրը, վասն զի Երեսփ. ժողովին ներկայացուելէն առաջ չէր կրնար զբաղիլ Ֆրանքֆիտալեան առեւտրական դաշնագիրով։

—Երեսփ. ժողովը նոյն օրը ներքին գործոց նախարարութեան եւմոացոյցին վրայ վիճաբանելու միջոցին նախարարաբեսա զօրավար Բէլլու, բաւմաթիւ երեսփոխաններու պատասխանելով, ըսաւ թէ կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ ծրագիր մը՝ փոխելու համար կալմակերպութիւնը գաւառային կառավարչութեանց բոլոր պաշտօնեաներուն։ Կառավարիչները, ըսաւ, հրահանգ ունին տեղական վարչական պաշտօնեաներու փոփոխման առթիւ կարեւորութիւն չտալու խորհրդարանական ազդեցութեանց։ Նախարարութիւնը թէեւ կուսակից չէ բռնի տուներ կոխելու, բայց անհրաժեշտ է հեռացնել կարգ մը պարզ ոճրագործներ որոնք մընայուն վտանգ մըն են հանրային ապահովութեան։ Նախարարապետը ուրիշ հարցման մը պատասխանելով յայտարարեց թէ երբ կառավարութիւնը իր եւմոական ծրագիրները ներկայացնէ Երեսփ. ժողովին, ժողովը ամէնէն կարօտ դասակարգին պէտքերուն ալ գոհացում պիտի տայ։ Զօրավար Բէլլու յայտարարեց թէ ինք ալ ազատական մըն է, սակայն տիրող օրէնքներէն մէկ քանին փոխել հարկ է։ Օրինակի համար ընկերակցութիւններու օրէնքը թերութիւններ ունի։ Կառավարութիւնը բաւական չուզեր արաօնել ծայրայեղ նպատակ մը կամ հանգամանք մը ունեցող ընկերակցութիւններու կազմութիւնը։ Լրագիրներու համար ալ բաւական նախարարաբեսա թէ ամէնէն անհրաժեշտ պարագաներու մէջ միայն զանոնք պէտք է դադրեցնել կամ խափանել։ Գումարմանց իրաւասութեան մասին ալ նոյն խօսքերը ըրաւ։ Երեսփոխան մը հարցում ըրաւ ընտրութեան օրէնքին համար։ Զօրավար Բէլլու պատասխանեց թէ ընդհանուր կարծիքը կ'ուզէ այդ օրէնքին նկատմամբ ինչ ինչ բարեփոխումներ ի գործ դնել։ Ցոյս յայտնեց թէ Խորհրդարանին մեծամասնութիւնը այժ տայ կառավարութեան ծրագրին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ երեսփոխաններէն խումբ մը պահպանողականներ առաջարկեցին Խորհրդարանին փոփոխութիւններ ընել պատժական օրինագրքին մէջ, պետութեան ապահովութեան վերաբերեալ թուղթերը հրապարակելու խնդրին համար, որպէս զի խստիւ պատժուին այն լրագիրները որոնք կարգ մը գաղտնի թուղթեր հրապարակ կը հանեն, դիտելով հանդերձ թէ ատոնք պէտք չէ հրատարակուին։ Այս առաջարկութիւնը մասնաւորապէս կ'ըլլայ ընկերվարական Ֆարվերց լրագրին համար որ պարբերաբար կը հրատարակէ ընկերվարական երեսփոխաններու կողմէ իրեն հաղորդուած թուղթեր։

—Գերմանիոյ ազատական լրագիրները դիտել կու տան թէ Բայսխտակին նոր ատենապետ Պառոն ֆոն Պալլէսթրէմ զինուորական համազգեստով ներկայացեր է Վիլհէլմ կայսր։ Դեր-ատենապետ Պառոն ֆոն Ֆրէրէ ալ՝ Բէյօսի իշխանին սենեկապետներուն յատուկ համազգեստով ներկայացեր է։ Ազատական կուսակցութեան լրագիրները կը յարեն թէ Խորհրդարանին մէջ երեսփոխան մը իր պաշտօնին տիրողովը չի կոչուիր։ Հետեւաբար երբ երեսփոխան մը իրեւ երեսփոխան ներկայանալու միջոցին քաղաքային հագուստի տեղ զինուորական համազգեստ կրէ, ըսել պիտի ուզէ թէ զինուորականութիւնը իրեն համար աւելի արժէք ունի քան ազգին ներկայացուցիչ ըլլալը։

—Գերմանիոյ զինուորական պաշտօնականներուն մէջ գիրի մեքենային գործածութիւնը պիտի փորձուի, որով իրեւ ընդօրինակիչ ծառայող զինուորներու պէտք պիտի չմնայ և ատոնք իրենց վաստերուն մէջ պիտի ծառայեն։ Ինքնաշարժ կառքերն ալ պիտի փորձուին՝ ռազմափորձի և պատերազմի ատեն պաշարներու և ռազմամթերքներու փոխադրութեանը համար։

ԼՈՒԶԷՆԻի գործը բոլորովին փակելու համար վերջին գործողութիւն մը ծնած է։ Զուիցերական սովորութեան համաձայն պիտի ջնջուի Լուշէնիի դաշոյնը։ Այս արարողութեան ներկայ պիտի գտնուին կառավարական պաշտօնատարները և Ուրբտրիոյ հիւպատոսը իր բոլոր պաշտօնեաներով։ Նոյնպէս պիտի ջնջուի նախնեաներու համար գործածուած բժշկական գործիքները։ Այս սովորութեան հնագոյնը այն է որ այդ առարկաները շահագործող ձեռքերու չանցնին։

ՖԻՆԼԱՆՏԱՑԻՆԵՐԸ կը հակառակին զինուորական տարիքի մէջ գտնուող երիտասարդաց դրսէն տակ կանչուելուն, վասն զի Ֆինլանտացիները Ֆինլանտայի նահանգէն դուրս իրրեւ զինուոր չեն կրնար ծառայել։ Ռուսիոյ պատերազմական նախարարը և նահանգին կառավարիչը Զարին մօտ կանչուեր են։

ԿԵՌՈՒԱԿԻՆ ԱՍԻԱ.— Անցեալ ուրբաթ Քուչ ժամանեց Ռուսիայէն եկող երկաթուղիի առաջին կառախումբը Մոսկուայէն ճամբայ ելած ուղեւորները հէրբաթէն 95 մղոն և Աշգաբատանի առաջին յառաջապահ դիրքէն 5 մղոն հեռուն կառախումբին ելան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Տէյլա կը խօսի «Ղնդասեղի հարուածներու» քաղաքականութեան վրայ, որուն համար Անգլիացիները կը մեղադրեն Ֆրանսան։ Տէյլա կը թուէ զանազան պարագաներ, ուր Ֆրանսացիները շատ աւելի նեղուեցան Անգլիացիներէն։ Կը գովէ Պ. Սաքիթի համակրական խօսքերը Ֆրանսացիներուն նկատմամբ և կը յարէ.— «Մենք ալ Պ. Սաքիթի պէս կը կարծենք թէ յարաբերութիւնները կրնան բարւոքիլ. բայց երկու կողմէն ալ պէտք է աշխատիլ։ Մենք պատրաստ ենք, բաւական է որ Անգլիա անկաբելի չընէ զայն։ Պէտք է որ մտածէ փոխադարձ յարգանքին վրայ որուն նկատմամբ Անգլիոյ ատենախօսները շատ ճառեցին վերջերս, իրրեւ պայման իրական բարեկամութեան, ոչ միայն Ֆրանսայէն պահանջելու, այլ Անգլիոյ կողմէն ալ ընելու համար։ Մինչեւ այն ատեն որ Անգլիոյ մտային կացութիւնը թոյլ տայ իրեն ընելու այս փոխադարձ յարգանքը և չուզէ խօսիլ «ղնդասեղի հարուածներու» քաղաքականութեան վրայ, մենք, հակառակ կարգ մը մտեռանդներու, պարտինք գոյչ կենալ։»

—Տէյլի Նիւզ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպան Պ. Բոլ Քանպոնի վրայ յօդուած մը հրատարակելով կը գովէ զայն և կ'ըսէ թէ Պ. Քանպոն շատ սքանչացած է Ուինտսորի մէջ իրեն եղած ընդունելութենէն և թէ այն երկու շաբաթը զոր անցուցած է Լոնտոնի մէջ, ամէնէն նպաստաւոր ապաստութիւնը գործած են իր միտքին վրայ։ Ուրեմն, կը յարէ Տէյլի Նիւզ, յուսալի է որ քիչ ատենէն Անգլիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութիւնները վերստանան բարեկամական այն հանգամանքը որ կը վայլէ՝ փոխադարձաբար իրար ճանչցող և իրար յարգող երկու մեծ ժողովրդերու։

Սքանսարս ալ մեծապէս կը գովէ Ֆրանսական դեսպանը։ Սքանսարս ցաւ կը յայտնէ թէ Ֆրանսական քանի մը լրագիրներ կը պնդեն Գերմանիոյ հետ մերձեցման մը վրայ, իրրեւ սպառնալիք մը Անգլիոյ հանդէպ։ Անգլիական թերթը յոյս կը յայտնէ որ երկու երկիրներու բարւոք յարաբերութիւնները չեչտուին։

Տէյլի Կրաֆիք կ'ըսէ. «Պ. Քանպոն, շաբաթ օրը Լոնտոնի Ֆրանսական գաղթականութեան գլխաւորները ընդունելով, իր պաշտօնին դժուարութեանը վրայ խօսեցաւ։ Անհրկայ ենք թէ Ֆրանսական Հանրապետութեան դեսպանը քիչ մը շատ յուսեաս է։ Եթէ այսօր դժուարութիւններ կան Մեծին Բրիտանիոյ և Ֆրանսայի միջև, զանոնք ո՛չ Անգլիացիները առաջ բերին և ոչ ալ ճշմարիտ Ֆրանսացիները։ Ժամանակ է ըսելու Ֆրանսայի. «Ձեր Շովէնները կապած պահեցէք։ Մենք մեր ճինկոներուն ցուկապալ պիտի դնենք, և բոլոր դժուարութիւնները պիտի անհետանան։»

ՕՄԻՆՈՍՏԱՆ.—Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր անուան տօնախմբութեանը առթիւ կիրակի օրը Սթէֆէի ռուսական եկեղեցին մէջ գոհաբանական աղօթքներ կարդացուցին։ Ներկայ էին Երկիրս թագաւորը. Օլգա թագուհին, Քոնսթանթինոս իշխանը, Սոֆիա իշխանուհին, բոլոր իշխանները, թիկնապահները, օտար դեսպանները և սենեկապետները։ Թագաւորը և գահաժառանգ իշխանը հագած էին խաչաձեւներու գնդապետի համազգեստը, որոնց պատուակալ պետերն են, և կը կրէին Ս. Անտրէի պատուանշանին մեծ խաչը։ Պատարագէն ետքը ռուս նաւաղներ։ Թագաւորին ու թագուհին ներկայութեանը անցք մը կատարեցին։ Նոցին Վեհափառութիւնները «կեցցէ՛ Զար», գոչեցին իրենց խօսքը ուղղելով ռուս նաւաղներուն որոնք «կեցցէ՛ թագաւորը ու թագուհին» աղաղակելով պատասխանեցին։ Յետոյ Երկիրս թագաւորը ողջունեց ռուս ոստիկանները և շնորհաւորեց ռուս դեսպան Պ. Օնուն։ Թագուհին նշանաբանաւոր երկու ռուս սպաներու և միւսներն ալ ողջունեց, որոնք Ն. Վեհափառութեան ձեռքը հմայուրեցին։ Երկիրս թագաւորը և Երկիրս իշխանը շնորհաւորական ընդարձակ հեռագիրներ ուղղեցին Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր։

—Արքայական զերդասանը և Հէյսի դուքսը ու դքսուհին կիրակի օրը այցելեցին Տարմշտատեան Ֆոնեն թագաւորական։

—Սթէֆէի ռուսական դեսպան Պ. Կիքա իր կառավարութեան կողմէ փափաք յայտնեց որ Ցունաստանի ու Ռումանիոյ միջեւ հիւպատոսական և առեւտրական պայմանագրութեան բանակցութիւնները վերսկսին։ Նախարարապետ Պ. Զաֆիս պատասխանեց թէ պատրաստ է դամակերպելու այդ փափաքին։

—Աթէնքի լրագիրները կ'ըսեն թէ Լոնտոնէն սեղանաւոր մը, որ կարեւոր խմբակ մը կը ներկայացնէ, յառաջիկայ շաբթուն Աթէնք կը սպասուի ուսումնասիրելու Ցունաստանի եմոական կացութիւնը, երկրին հասոյթները և բնական հարստութիւնները, երկաթուղիի ծրագիրներ և ուրիշ հանրօգուտ շինութիւններ։ Սեղանաւորը իր ուսումնասիրութեանց արդիւնքը պիտի ներկայացնէ իր ներկայացուցած խմբակին, որ կատարեալ տեղեկութիւն ունենալ կ'ուզէ Ցունաստանի եմոական դիրքերուն վրայ, վասն զի հելլենական բոլոր փոխառութեանց միութեանը պիտի ձեռնարկի։

ՌՈՒՍԻՈՅ Վեհ. Կայսրը Ս. Անանայի մեծ խաչը շնորհեց Միջերկրականի ռուս նաւատորմին հրամանատար Սքրիտլով ծովակալին և Խաղաղականի նաւատորմին հրամանատար Տուլատով ծովակալին։

ՊԱՌՈՆՈՒՀԻ ՀԻՐՇ.—Վերջին լուրերու նայելով դժբախտները բարւոքում մը նշանաբած են Պառոնուհի Հիրշի առողջական վիճակին մէջ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. ժողովը անցեալ հինգշաբթի քուէարկեց երկու ամսուան առժամեայ եմոացոյցը։ Ժողովը ատանց վիճաբանութեան և միաձայնութեամբ ընդունեց օրինագիծ մը որով կառավարութիւնը վաթսուն միլիոն ֆրանք մը կ'ուզէ պատերազմի գործիքները կատարելագործելու համար։ Ժողովը վաւերացուց Ֆրանքֆիտալեան առեւտրական դաշնագիրը։

—Նոյն օրը Ծերակոյտը ընդունեց լրատուներու համար ներկայացուած օրինագիծին ամբողջութիւնը։

ՏՐԷՖՅԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Կը հաւատան թէ դատական նախարար Պ Լեպպէի և Վճռաբեկ Ատեանին պատժական ճիւղին նախագահին միջեւ համաձայնութիւն գոյացեր է, որով Տրէյֆիւսի գործին գաղտնի պարութեան եթէ Վճռաբեկ Ատեանին յանձնուի, կատարեալ գաղտնապահութիւն մը կ'երաշխաւորուի։ Պարութեան քանի մը օրէն պիտի յանձնուի։

—Նախարարապետ Պ. Շարլ Տիւբրի հինգշաբթի իրիկուն հանրապետութեան նախագահէն արտօնութիւն ուզեց իրրեւ փոյ ներկայանալու Վճռաբեկ Ատեանին։

—Ռուս լրագիր մը կը պատմէ թէ Ռուշիտներու ազգական փաստաբան մը Բեռերսպուրգի մէջ դեղեցիկ դղեակ մը դներ է, ուր Տրէյֆիւս, վերադառնալէն ետքը, իր կնոջ և տղաքներուն հետ պիտի բնակի։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Երեսփ. ժողովին հրաժարեալ ատենապետ Տոքդ. Զիլաշի բաց նամակ մը ուղղելով Բրէդպուրգի իր ընտրողներուն, յայտարարեր է թէ Թիցա կոմսին առաջարկած օրինագիծը պատճառեղած է ազատական կուսակցութիւնէն ետ քաշուելուն։ Տոքդ. Զիլաշի խօսքը քննադատեր է դահլիճին քաղաքականութիւնը, ըսելով որ անկարելի պիտի ըլլայ անոր արդի կացութիւնը կարգի դնել։ Պատոն Պանֆի, յարեր է, եթէ այս կէսը չհասկնայ, պէտք է ուրիշին թողու այդ խնդրին լուծումը։

ԿԷՐԼԻՆԻ ռուսական դեսպան Օսթէն-Սաքէն կոմսը հինգշաբթի օրը Վիլհէլմ կայսեր ներկայացաւ։ Դեսպանը այդ ունկնդրութեան միջոցին Զարին մէկ ինքնագիր նամակը մատուցեր է Գերմանիոյ կայսեր։

ՀՌՈՄԷՆ կը հեռագրեն թէ Իտալիոյ Ծերակոյտը քուէարկեր է արտաքին գործոց նախարարութեան եմոացոյցը։ Ծերակոյտը յետաձգուեր է անպայման ժամանակով։

Պ. ՍԱԿԱՍԹԱ.—Մատրիտէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ նախարարապետ Պ. Սակասթայի հիւանդութիւնը ծանրացեր է. տենդը հետզհետէ կաւելնայ։

ՎԱՏԻԿԱՆի բրուսիական նոր դեսպան Պառոն ֆոն Բոթիչհան, թէեւ քանի մը օր առաջ Հռոմ պիտի հասնէր, բայց իր քրոջը մահուան պատճառաւ պարտաւորուեր է ուղեւորութիւնը յետաձգելու։ Ֆոն Բոթիչհան յուսարարէն առաջ Հռոմ պիտի գտնուի, Վատիկանի դեսպանական մարմին ընդունելութեանց։

ՍՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍԿԻՐԻԼ.—Անգլիոյ թեւարութեանը տակ գտնուած երկրին մէջ անգլիական երկու զօրագունդեր կը կազմուին։ Ասոնց մէկը միշտ պատրաստ պիտի գտնուի այդ երկիրներէն դուրս տեղ մը ղրկուելու ի հարկին։ Զանզիպարի անգլիական ընդհանուր հիւպատոս դեր գընդապետ Մանրինկ, այդ երկու զօրագունդերը իր տրամադրութեանը տակ պիտի ունենայ։ Արդէն կազմակերպութիւնն ալ ինք կը կատարէ։ Գանի մը անգլիացի սպաներ ղրկուած են այդ զօրագունդերուն համար, որոնք 2-3000 հոգիէ պիտի բաղկանան։

ՍԵԻ ԼԵՐԱՆ բոլոր սպաները ու զինուորները աւարտեցին վեց շաբաթուան մարզանքն՝ ուսական հրացաններով։ Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Զարին նուիրած այդ հրացանները բաշխելու զինուորական ծառայութեան ենթակայ Սև Լեռնցիներուն։ Յանձնաժողովը արդէն սկսած է բաշխումին, որ քանի մը շաբաթէն կ'աւարտի։

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏԱՑ ներքին գործոց նախարար Պ. Պիսի հրաժարման պատճառը սա է թէ համակարծիք չէ կայսերականութեան քաղաքականութեան որուն կը հետամտի հանրապետական կուսակցութիւնը, մանաւանդ Փիլիպպեաններուն համար։ Ինչպէս գրուեցաւ, Մանիլայի հրամանատար զօրավար Օթիս՝ յայտարարութեամբ մը պիտի ծանուցանէր Փիլիպպեաններու ապստամբներուն, զէնքերնին վար դնել և իրենց անձնական գործին վերսկսիլ հանդարտութեամբ։ Զօրավարը պիտի խոստանար անոնց մասնակցութիւն մը տեղական գործերուն և հաւանօրէն ինքնօրէն կառավարութիւն մը Մ. Նահանգաց հովանիին տակ։ Արդ, յայտնի կ'երեւայ որ Պ. Մաք Քինլի թէև չուզեր բոլորովին գրաւել Փիլիպպինները, բայց հանրային կարծիքի բուռն հոսանք մը արգելք կ'ելլայ իր գաղափարին։ Ներքին գործոց նախարարն ալ չուզելով տեղի տալ այս հոսանքին, նախանձծար համարած է հրաժարիլ։

—Փիլիպպինեներու ապստամբապետ Ակուինալտոյի կողմէ իր ներկայացուցիչը նոյն արշիպեղագոսին ի նպաստ բողոքագիր մը ներկայացուցեր է Բարիզի հաստատեան յանձնաժողովին ամերիկեան ու սպանական պատուիրակներուն։ Ակուինալտոս այդ գրով կը գանգատի թէ Ամերիկացիները գրժած են իրենց խոստումը, վասն զի յանձն առած էին ճանչնալ Փիլիպպինոյ անկախութիւնը։

ԺԱՆՏԱՒՈՅ.— Ալլահվերդի կը հեռագրեն Տէյլի Թելեկրաֆի թէ Պանկալորի անգլիական զինուորներու մէջ ժանտախտը ճարակած է։ Զինուոր մը մեռած ըլլալով, զօրանոցները պարպեր են։

ՏՈՒՐԻ. ԼԷՏՍ, որ Բեռլինբուրի պիտի երթար իբրեւ Թրանսվալի պատասխանատու պատուիրակ իր յանձնարարագիրները մատուցանելու Ռուսիոյ կայսեր, տարուած է յետաձգել ուղեւորութիւնը եւ Բարիզ մնալ, վասն զի իր կոկորդի հիւանդութեան պատճառաւ, մեծ խնամքի և զգուշութեան պէտք ունի։

ՔՐՈՒՍԻԼԻ.— Անգլիոյ մէջ կը պատրաստուին մեծահանդէս տօնելու Օլիվեր Քրոմուէլի ծննդեան երեք հարիւրերորդ տարեդարձը։ Քրոմուէլ ծնած է 1599 ապրիլ 25ին։

ՏՈՂԹ. Բ. ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՒԱՐՔ ԿՆՈՒԹԱՐՈՅՔ ՄԱՍՆԱԳԻՏ

ՋՂԵՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՊԷՏԵԱՆՑ

Որ իր երկար փորձառութեամբ ծանօթ է, Բարիզի մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարելէ ետքը, քանի մը տարիներ ի վեր մայրաքաղաքս վերադարձած և իր բնակութիւնը հաստատած է Բերա, Մեէրքեպ-Պայրամ փողոց, թիւ 29, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կընդունի։ Մասնաւորապէս կը զբաղուի կն

որ Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեանի կողմէ տրուելիք 20,000 ոսկիի գումարին համար, հաստատուն և օրինական ձեւ մը որոշուի, և այս, ոչ թէ անվստահութեան համար, այլ որովհետեւ Հոգաբարձութիւնը՝ պատասխանատուութեան բաժին մը ունի հանդէպ ազգին և ինքը առժամանակեայ մարմին մըն է, հետեւաբար կը փափաքի որ օրինական ձեւակերպութիւնները ամբողջութեամբ կատարուին։ Վեհ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեան բացատրեց այն պարագաները, որոնց առիւ Ցանձնաժողովը յարմար նկատած էր այս կերպ իրաւարարութիւն մը։ Ժողովականները գոհունակութիւն յայտնեցին վերոյիշեալ Ցանձնաժողովի անդամներուն և մասնաւորապէս Գրիգոր էֆէնտի Նորատունկեանի ջանքերուն համար։

—Խառն Ժողովի նիստին ներատին Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան ինչպէս նաեւ փաստաբան Յակոբ էֆ. Յակոբեան հրաւիրուելով, եղած կարգադրութիւնները իրենց հաղորդուեցան, որոնք խոստացան ըստ այնմ խնդիրը վերջացնել։

—Գարակէօզեան կտակէն զատ, երէկ Ազգ. Վարչութեան սեղանին վրայ կը գտնուէր նաեւ «Եկեղեցւոյ զաւակ» արձանագրուած անչափահաս աղջիկ մը խնամակալ մը կարգելու խնդիրը։ Այս աղջիկն ի նպաստ՝ հանգուցեալ ծանօթ փաստաբան մը կեանքի վրայ ապահովագրութիւն մը կատարած էր 50,000 ֆր.ի, երեք տարբեր ընկերութեանց որոնք սոյն գումարը այդ աղջիկան յանձնելու համար ըստ օրինի խնամակալի մը պէտք զգալի ըրած են։ Հիմա, Պարիսաբաքանին դիմում եղած է հանգուցեալ փաստաբանին եղբօրը կողմէ այս մասին կարգադրութիւն մը ըլլալու համար։ Խառն Ժողովը իր երէկուան նիստին մէջ չէ կրցած վերջնական որոշում մը տալ այս մասին և խնդիրը յետաձգուած է յաջորդ նիստին։

—Ինչպէս ծանուցինք արդէն, վաղը, Ս. Պատրիարքը պատարագ պիտի մատուցանէ Գասմէ Փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն մէջ։ Այս առթիւ, մասնաւորապէս Բերացիներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այդ աղքատ թաղին վրայ, որ Պոլսոյ արուարձաններուն մէջ ամենէն աւելի օգնութեան կարօտ է։ Ս. Պատրիարքն ալ զգալով զայս, չէջարերական կոնդակ մը առած է նոյն թաղի Թազ. Խորհուրդին, հանգանակութեան համար, որուն տրդիւնքը պիտի յատկանայ թաղին եկեղեցւոյն և վարժարանին պէտքերուն։

—Ուսումնական Խորհուրդին նիստը տեղի ունեցաւ երէկ, Բերայի Արհեստանոցին մէջ, առնչապետութեամբ Տոքթ. Թորգոմեան էֆէնտիի։

1. Խորհուրդը՝ իր Ատենապետին առաջարկութեան վրայ, յոտնկայս ցաւակցութիւն յայտնեց ազգային արդիւնաշատ ուսուցիչ Թիւլեան Յարութիւն էֆէնտիի մահուան առթիւ, և որոշեց իր վշակցութիւնը յատուկ գրութեամբ հաղորդել թէ՛ հանգուցեալին ընտանիքին և թէ՛ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ Թազ. Խորհուրդին։

2. Նոր կազմ Գրենական Ցանձնաժողովը իրեն եղած հրաւէրին համեմատ ներկայացած ըլլալով, յետ խորհրդակցութեան, որոշուեցաւ որ Ցանձնաժողովը յառաջիկայ ուրբաթ օր իր առաջին նիստն ընէ Զաթիա, և յետ ընտրութեան դիւանի, ձեռնարկէ պաշտօնի։

3. Նիկոմիդիոյ Սրբազան Առաջնորդը, ըստ յանձնարարութեան Խորհուրդին, վիճակին երեք ուսուցիչներու քննութիւնները տեղւոյն վրայ յատուկ քննիչ Ցանձնաժողովոյ մը ձեւամբ կատարած և տեղեկագիրը, հանդերձ քննութեանց գրաւոր փորձերով ներկայացուցած ըլլալով, յետ ընթերցման, յանձնեց այդ թուղթերը իր անդամներէն Պետրոս էֆ. Կապպետեանի ի քննութիւն և ի տեղեկագրութիւն։

4. Նկատողութեան առաւ ազգային ուսուցիչ Քէչհեաեան Կարապետ էֆ.ին՝ տարրական նախակրթարաններու մէջ Քրանսերէն լեզուի ուսուցման համար պատրաստած մէկ դասագիրքը, և որոշեց յանձնել զայն Դասագրոց քննիչ Ցանձնաժողովին նախաքննութեան։

5. Օր. Հայկանուշ Թօփուզեան և Օր. Կատարինէ Քիւրթեղեան որոնք ներկայ տարեշրջանին մէջ Ուսուցչութեան ընտրելեաց Ցանձնաժողովոյ քննութեան ենթարկուող ընտրելիներուն ամենէն յաջողակներն էին, Խորհուրդին ներկայացան, որ իր գոհունակութիւնը յայտնելով, միանգամայն յորդորից զանոնք արդիւնաւորապէս ի գործ դնել իրենց յանձնուած ուսուցչական պաշտօնը։

6. Ուշադրութեան առնելով Կէտիք-Փաշայի Թազ. Խորհուրդին մէկ պաշտօնագիրը, որուշեց հրաւիրել զայն որ հանի անյապաղ կարգադրել թաղին վարժարաններու նախորդ երեք ուսուցիչներու պահանջքին խնդիրը։

7. Տեղեկանալով որ Իմատիէի ազգ. վարժարաններու Հոգաբարձութիւնը, որուն ընտրութիւնը ինչ ինչ պատճառներով Ուսումն. Խորհուրդէն չէ վաւերացած, պաշտօնի ձեռնարկած է, հարկ տեսաւ ձեռնթափ ընել զայն պաշտօնէ և այս մտօք պէտք եղածը գրել Գուզկունճուք-Իմատիէի Թազ. Խորհուրդին։

Զբաղեցաւ նաեւ տասնի չափ կրթական մասնաւոր խնդիրներով։

—Տնտեսական Խորհուրդն ալ երէկ իր շաբաթական նիստը ըրաւ Ազգ. Պատրիարքանի մէջ և շարունակեց իր աշխատութիւնները։ Ժամ առաջ աւարտելու համար կեդրոնական ելմտոցոյցի պատրաստութեան գործը։

—Պանտրմայի հայ գիւղի քարահանքի քննիչ Ցանձնաժողովը՝ նախընթաց օր վերոյիշեալ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, սակայն անդամներէն մէկ քանիներուն բացակայութեան պատճառաւ կարելի չեղաւ վերջնական տեղեկագիրը պատրաստել մատուցանելու համար Թազ. Ժողովին։

—Ս. Պատրիարք Հայրը գրեց Սկիւտար Ս. Կարապետ եկեղեցիի Թազ. Խորհրդին թէ իր փափաքին համաձայն մերժած է տեղւոյն քարոզիչ Տ. Ներսէս Վ. Գանիէլեանի հրաժարականը և յորդորած է շարունակել իր պաշտօնավարութիւնը, խոստանալով բառնալ այն ամէն պատճառները, որոնք տեղի տուած են իր հրաժարման։

—Գում Գարուի դրսի Թազ. Խորհրդի նորոգ ընտրութեան քուէարկութիւնը պիտի կատարուի վաղը նախագահութեամբ տեղւոյն քարոզիչ Տ. Եղիկի Սրբազանի։

—Բարիզեան թերթերուն մէջ կը կարդանք թէ Տոքթ. Պոլոս Քոլոբեան Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիայէն հինգ հարիւր ֆր.ի մրցանակի մը արժանացեր է իր հրատարակած բժշկական մէկ աշխատութիւնը համար։

—Սամաթիոյ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ Թազ. Խորհուրդը նամակ մը ո ղղելով Խմբագրութեան, կը յայտարարէ որ ճըշմարտութենէ հեռի է այն հրատարակութիւնը թէ «Յարութիւն էֆ. Թիւլեան» Դպրոցի դասարանին մէջ վառարան չվառելուն պատճառաւ պաղ առած և անոր հետեւանքով մեռած ըլլայ։ Թազ. Խորհուրդը հարկ կը համարի աւելցնել թէ տարւոյս հոկտեմբերի սկիզբէն, Սամաթիոյ վարժարանի վառարաններն ու խողովակները նորոգուած են և պատշաճապէս կը գործածուին։

Թազ. Խորհուրդը լաւ կ'ընէր եթէ որոշապէս յայտարարէր թէ այն օրը ուր Յարութիւն էֆ. Թիւլեան պաղ առեր է դասարանին մէջ, ինչպէս վատահացուցին մեզ հանգուցեալին ազգականները, վառարանները վառուած էին թէ ոչ։ Բազմարդիւն ուսուցչին մահուան յաջորդ օրը մեր ըրած դիտողութիւնը գլխաւորաբար այս կէտին կը վերաբերէր։

—Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ մեզ թէ Շահպազ Եղիա էֆէնտի, իր որդւոյն, Օննիկ էֆէնտիի, և Յարութիւն էֆէնտի կիւմիւշեանի, իր աղջկան, Օր. Վերժինիի ամուսնութեան առթիւ նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին առաջինը 40, և երկրորդը 20 օսմ. ոսկի։

Ծ՚ԳԻԿ գրական և երգիծաբանական շաբաթաթերթի 23րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր։ —Տարեկան 50, վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս ՏէրՍիմեան, Տնօրէն Ծ՚գիկի, Նորատունկեան խան Զաթիա։

Տեղային լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Հավիսիկ մզկիթին մէջ։ Միջօրէին Վեհ. Սուլթանը հանդիսաւոր կերպով գնաց նոյն մզկիթը և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանցին մէջ կը գտնուէին Գերմանիոյ դեսպանը, Ա. Թարգմանը ու զինուորական կցորդը, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին անդամ Սըր Սէմէթ Պարէթ, կինը ու աղջիկը, ռուսական, ռումանական ու սերպիական դեսպանատուններուն Ա. Թարգմանները, Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջև կնքելի մաքսային առժամեայ պայմանագրութեան համար Կ. Պոլիս եկած սերպ պատուիրակները և երեսունի չափ օտարազգիներ։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ էմին պէյի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՊՈՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՈՅՈՒՄ.— «Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած պաշտօնութեամբ, Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ ֆոն Պիվէրշթայն պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնական ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԹՈՒՐԲԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն Վիէննա թէ Ռուսիոյ Վեհ. Կայսրը հեռագիր մը ուղղելով Վեհ. Սուլթանին, շնորհակալութիւն յայտներ է Նիքոլա Մեծ Դուքսին նկատմամբ եղած ընդունելութիւններուն համար։ Վեհ. Զարը յայտներ է նաեւ թէ բարեկամական անկեղծ զգացումներ կը տածէ Վեհ. Սուլթանին նկատմամբ։

ՊԷՐՊԻՆի լրագիրները կ'ըսեն թէ Վեհ Սուլթանին կողմէ Վեհ. Վիլհէլմ կայսրի եղած նուէրները ցոյց դրուած են Պէրլինի գեղարուեստական կամարին մէջ։ Նուէրները խիստ թանկագին առարկաներէ կը բաղկանան։ Ամենէն աւելի աչքի կը զարնէր Հէրլէքի կայս. գործարանին մէջ շինուած կապերտ մը, որ 14 մէթր երկայնութիւն և 10 մէթր լայնութիւն ունի։ Երեք հարիւր գործաւոր աշխատած են անոր պատրաստութեանը։ Գոյները շատ փայլուն են։ Կան նաեւ Եըլտըզի կայս. պալատան յախճապակիի գործարանին մէջ պատրաստուած գեղակերտ անօթներ, մանաւանդ թէյի երկու սպաս, որոնց հետ կայ արծաթէ կրակարան մը։ Կ. Պոլսոյ ժողովրդին անունով քաղաքապետութեան նուիրած երկու զարդանօթներն ալ ի տես դրուած են։ Այս ցուցադրութիւնը երեք շաբաթ պիտի տեւէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Սուեւտական ու հարաւային չինութեանց նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Միլթիատի էֆ. Եաքոպօ, կ'ըսէ Մօնիդիքօ, որ Բարիզ զրկուած էր ելմտական կարգ մը առկախ խնդիրներու մասին տեղանաւորական ակումներու հետ բանակցելու, ծանուցեր է թէ բանակցութիւնները գոհացուցիչ վիճակի մէջ են։ Միլթիատի էֆ. խնդրեր է զրկել այդ խնդիրներուն վերաբերեալ քանի մը պաշտօնագրութիւններ։

ՔԱՐԱՓՆԵՐԸ.— Իզցամ կ'իմանայ թէ մաքսային վերատեսչութեան մէջ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի, Քարափներու Ընկերութեան քմահաճ գործառնութեանց վերջ մը տալու և անոր իրաւասութեան սահմանը ճանչցնել տալու համար։

ՕՍՄ. ՆՈՒԱՏՈՒՄ.— Տարտանէլէն կը գրեն թէ Օսմանիի և Օրխանիի զրահաւորները երեքշաբթի հոն հասեր են։ Ասարը Թէվֆիզ զրահաւորն ալ, որ Պէյրութ կը գտնուի, Տարտանէլ պիտի երթայ։ Այս երեքէն զատ Նակարայի նաւահանգիստին մէջ կը գտնուին Մէհմուտիէ, Հաւիսիէ, Հրթգաւրռահման, Նեճմը Շեֆիքը, Ազիզիէ ու Իճլալիէ։ Մէհմէտ փաշա հրամանատար կարգուեցաւ այն մարտանաւերուն որոնք ճէնովա պիտի երթան նորոգուելու համար։

ԵԷՄԷՆԻ նահանգին հեռագրական թելերուն նորոգութեանը համար 20,000 ղր. ծախք որոշուած է։ Նոր հաստատելի հեռագրաթելերու համար ալ հարկ եղած իրեղէնները գնուած են։

ՊԵՏԱԳԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց հեռագրական կայարաններ հաստատել Գոզլբի և Զունկուլտաքի մէջ։

ՕՍՄ. ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ չատ մը տեղերու մաքսատանց հասոյթները այս տարի բաւական աւելցած են, առեւտրական գործառնութիւնները անցեալ տարուընէ շատ աւելի եղած ըլլալուն համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ իտալիան ընդհանուր հիւպատոս կարգուեցաւ Բռա-Մաթի հիւպատոս կոմս Ֆրանչէսքօ Մաչսկ, որուն պաշտօնը վաւերացուցաւ Բ. Դրան կողմէ։

ՕՐԻԱՆ ԲԻՒՍՊի պատուաւոր նախագահ ընտրուեցաւ Իտալիոյ դեսպան Պ. Բանսա, փոխանակ Ֆրանսայի նախորդ դեսպան Պ. Բօլ Քանպոնի։ Այս պատճառաւ Բիւսպին անդամները առիթ օրը ցակերոյթ մը տուին ի պատիւ Պ. Բանսայի։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան պահակաները, Պոմպ, Թուլոն պիտի երթայ և անոր տեղ հոն պիտի գայ Լանս։

Պ. ԲԻՆՍԹՈՆ.— Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանին համար թէեւ զանազան զրոյցներ կան, սակայն Իզցամ կ'ըսէ թէ Պ. Քոնսթան կարգուած և ընդունած է այդ պաշտօնը։ Գործակատար Պ. Պաթ Բ. Դրան հաւանութիւնը ուզած է։

ԳՍՄԹԷՄԻՆԻի Պոլս գաւառին Համիտասայտ գաւառակին դպրոցամ Համ. տի էֆ. իր պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած ըլլալով, դատաստանի պիտի ենթարկուի, որովհետեւ Պետական Խորհուրդին որ վաւերացուած է Կայս. Իրատէով։

ԴԱՏԱԿԱՆ պաշտօնարանէն հրամանագուեցաւ թէ կալուած մը եթէ ամուրդի դրուելէ ետքը վերջին գինը տուողը առնել չուզելով նորէն ամուրդի դրուի և առաջուան գինը չբռնէ, այս առթիւ վնասի հատուցման դասը որո՞ւ կողմէն պէտք է բացուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ հրդեհի աշտարակին ներքին ու արտաքին կողմերը պիտի նորոգուին։

ՕՃԱՌ.— Իզցամ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Խաղիւղի մէջ Բիզօ ու Շահինի անուն անձերուն կողմէ պատրաստուած օճառներուն վրայ, որոնք առողջութեան վնասող նիւթեր կը պարունակեն։

ԽԱՀՈՒԻՆի գինը եւրոպական հրապարակներուն մէջ բարձրացեր է։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Մազհար պէյ նոյն պաշտօնով Աթէնք պիտի փոխադրուի և իրեն պիտի յաջորդէ Աթէնքի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Հանրի պէյ։

ՍՕՖԻԱՅԻ նահանգին զինուորական յետնեալ տուրքերը գանձելու նպատակաւ Տէֆթէրտարը կը խորհրդակցի ոչ-իսլամ հասարակութեանց կրօնական պետերուն հետ։ Գանձումներն ալ մաս առ մաս կը կատարուին։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ Նախ ու Նոխնական դատարանին նախագահ Զիհա էֆ. ու հարցաքննիչ դատաւորը, կ'ըսէ Սապան, դատաստանի ենթարկելու համար հրամանագրուած է Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհ. դատախազէն։ Այդ երկու պաշտօնեաները տեղացի Միսաք աղուն գերձակ մը բանտարկեր ու յետոյ արձակեր են և իրենց այս վարմունքին շարժառիթն է եղեր սա պարագան թէ Միսաք տեղւոյն կառավարական պաշտօնեաներէն Շեւքրի էֆ.էն ունեցած առնելիքը պահանջեր է։

ԳՈՒՆԵԱՑԻ Սարթա գաւառին մէջ ապատակող Դաստը պէյ Օղուլլարը անուն աւազակները ձերբակալուեր ու դատական իշխանութեան յանձնուեր են։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր, վաղը, Մնուռնի առթիւ, սեղան մը պիտի տայ անգլիական գաղթականութեան երեւելիներուն։

ՁԱՄԼԶ.—Իզմիրի հրապարակը մինչեւ անցեալ շաբթու 337,000 կենդանեաց Սուլթանիէ չամիչ տարուեր և 321,000ը ծախուեր են։ Անցեալ տարի այս միջոցին 416,000 տարուած և 400,000ը ծախուած էին։

ԳԷՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա իր պաշտօնատեղին ժամներ է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.— Իզմիրի մէջ վերջերս երկու հարիւրամեաներ մեռած են։ Մէկը Հայ մը՝ հարիւր մէկ տարեկան և միւսը՝ յոյն կին մը՝ հարիւր տարեկան։

ԿԵՂԾ ԴՐՍՄ.—Առջի գիշեր Ղալաթիոյ մէջ Խրիսթօ ու Եորկի անուն երկու մարդեր ձերբակալուեցան։ Ասոնք հելլենական դրամներ ոսկեզօծած էին և իբրեւ անգլիական կէս ոսկինոց քչելու կ'աշխատէին։

ԽԱՐԵԲՈՑ ՄԸ.—Առջի օրը Սամաթիոյ Միրախոր թաղին մէջ Նաբարաճան Ներսէսի տան ըստ սովորութեան փողոցները պտած ատեն, անծանօթ մարդ մը պանիր, իւղ և ուրիշ ուտելիքներ ապսպրեր և մէհրիպէին ճեռսրդն ալ ուզեր է։ Տէրն յանձնարարութիւնը կատարեր, բայց անծանօթը գրպանները խուզելով ըսեր է թէ մէհրիպէն տուեր մուցած է, ուստի հրաւիրեր է տէրն որ իրեն հետեւի։ Ճամբան անծանօթը սկսեր է քայլերը փութացնելով փախչիլ, բայց տէրն աղաղակներուն վրայ բռնուեր է։

ԲԵՐԱՑԻ Էրմ Տաղը թաղին մէջ երէկ առաւ ժամ Հին Էլմաս անուն հայ կնոջ մը տունէն հրդեհ ծագելով այրեցաւ։

ՆՈՒԱՐԱՀԱՆԴԵՍ —Կը լսենք թէ Սրբուելքի Ֆուէյներու նախկին աշակերտներուն բարեկամական ընկերակցութեան նախաձեռնութեամբ, մօտ օրերս նուագահանդէս մը պիտի տրուի Իւնիօն Ֆրանսէզի մէջ։ Արդիւնքը պիտի յատկանայ մեռած ընկերակիցներու այրիներուն և տնոնց որբերուն։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Աւստրիոյ թերթերէն, 21 Դեկտ.

ԲՐՈՆ. ՏԷԼՊՐԻՒՔԻ ԿՈՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ ՊԱՏԻԾԸ —Երկու օր առաջ գրեցինք թէ Պէրլինի համալսարանին պատմութեան ուսուցչապետ Տէլպրիւք իր Preußische Jahrbücher ամսաթերթին մէջ խիստ լեզուով մը հիւսիսային Գերմանիայէն Տարմարքցիներու արտաքսման դէմ խօսած ըլլալով, գինքը կարգապահական պատժի ենթարկելու համար քննութիւն մը առաջարկուած էր։ Նոր հասած լուրերէն կը տեղեկանանք թէ հանրային կարծիքը չատ անոնցմէ ընդունելիութիւն մը կ'ընէ այս որոշման։ Նոյն իսկ ըսողներ կան թէ հանրային կրթութեան Նախարարին գրեթէ տարի մը առաջ խնդրոյքի մը ատեն արտասանած խօսքերուն ճիշդ հակառակն է հիմա պատահածը։ Տէլպրիւք իրեն դէմ բացուելիք քննութեան մասին անցեալ երկուշաբթի իրիկուն միայն լուր առած էր, Ռայխսթացցայկըրի բրուսիական պաշտօնական թերթին հրատարակուելէն վերջ, որ առաջին անգամ այս լուրը կը հաղորդէր։ Տէրպրիւքի դէմ կարգապահական քննութիւնը նոյն իսկ Պերլինի Ռոսք լրագրին հաւանութեանը չարժանար, որ սակայն, ուրիշ պարագաներու մէջ ուսուցչապետին գլխաւոր հակառակորդներէն մէկը եղած է։ Գերմանիոյ մէջ հանրային կարծիքը դրաղեցնող գլխաւոր դէպքն է Տէլպրիւքի դէմ բացուած կարգապահական այս քննութիւնը, Գերմանիոյ և գլխաւորաբար Պերլինի ամբողջ մամուլին մէջ միայն Քրոյց Զայթունկէ որ կը զարմանայ կառավարութեան որոշումը։ Պէրլինի մէջ կը կարծուի որ սոյն կարգապահական քննութեան որոշումը ոչ թէ միայն հանրային կրթութեան նախարարութեան կողմէ որոշուած է, այլ վճռուած է նախարարական Խորհուրդին մէջ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը հեռագրուի թէ Լորտ Քիչէրի Օմտուրման հանձնելէն ետքը դէպի Ֆաշոտա և Սոպաթ հեռագրական գիծեր պիտի հաստատուին։

ՌՈՅԹԷՐԻ գործակալութիւնը Գահիրէէ կը հաղորդէ թէ հանրային Պարտքի վարչութիւնը երկաթուղիներու շինութեան համար 980,000 ոսկի քուէարկած է, որով յառաջիկայ հինգ տարուան միջոցին երկաթուղիի վագոններ և ուրիշ դանազան պիտոյքներ պիտի հայթայթուին։

ՀՈՊԵՇՍԷԱՆ. Հռոմէն Բիւգեր Լոյտի զրկուած մամանուոր հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ Հապէշստանի մէջ պատերազմական սպառնալիքի մը հանդէպ, իտալական կառավարութեան կողմէ հրահանգ զրկուած է Երիթրէի կառավարիչին անհրաժեշտ եղած ատեն իր երկրի բովանդակ զինուորական ոյժը ի զէն կոչել։ Երիթրէի մէջ առ այժմ 6000 հոգիէ բաղկացած կանոնաւոր բանակ մը կայ։

—Կ'ըսուի թէ Մենելիք թագաւորը կուզէ Բաս Մանկաշան յաղթել, ասով յառաջիկային իր ետեւէն յարձակումի մը առաջքը առած ըլլալու համար։ Ուշադրութեան արժանի է վերջին օրերս հրատարակեալ այն զրոյցը, որով Ռուսիա Մենելիք թագաւորին առաջարկած ըլլայ որ իր և Բաս Մանկաշայի միջեւ միջնորդէ։

Հեռագիր

ԲՍՐԻԶ, 23 դեկտ.— Պէրլինի ֆրանսական դեսպան որ Նոսյլի մարքիզը հանգստեան պիտի կոչուի։ Ուաշինկթընի ֆրանսական դեսպան Պ. Ժիւլ Քամպոն պիտի փոխուի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նախարարական տագնապը կը շարունակէ։ Պ. Սակասթայի հիւանդութիւնը ծանրացած է։

— Նախարարան ժողով մը պիտի դումարուի խորհրդակցելու թէ Անգլիոյ հետ յարաբերութեան մասնել կարելի է թէ ոչ։

—Գողթայրին նախարարը ծանոյց թէ Քուպայի պարտքին տոկոսներուն վճարումը ապահովուած է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 23 Դեկտ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Տիւմոն, Ալժէրիոյ հակահրկան երեսփոխանը, հարցանդում բրաւ Ալժէրի քաղաքապետ Պ. Մաքս Ռէժիսի պաշտօնանկութեան և Ալժէրիոյ ընդհանուր կացութեան վրայ։ Խստիւ քննադատեց տեղական կառավարութեան ընթացքը ու տկարութիւնը։ Պ. Տիւմոն պահանջեց ազգու միջոցներ ձեռք առնել, Ալժէրիան փրկելու համար հրեայ տարրէն։ Պ. Ֆիրմէն Ֆոռ, Օրանի երեսփոխանը, նոյն իմաստով խօսեցաւ։ Նախարարապետ Պ. Տիւբիւի մերժեց Պ. Պ. Տրիւմոնի ու Ֆոռի յայտարարութիւնները իբրեւ անարդար։ Նախարարապետը յարեց թէ կառավարութիւնը չի կրնար աչք գոցել քաղաքապետութեան պաշտօնեայի մը ընթացքին որ իրեն ծրագիր որոշած է ատելութիւն կրգռել բազմաթիւ ֆրանսացի քաղաքացիներու դէմ։ Կառավարութեան պարտքն է, որուն մէջ պիտի չթերանայ, երաշխաւորել ամէն Ֆրանսացիներու ապահովութիւնը ու ապահովութիւնը, առանց կրօնքի և ցեղի խտրութեան։ Պ. Տիւբիւի այս խօսքերը շատ ծափահարուեցան։ Յետոյ 10ի դէմ 406 ձայնով քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը որով Նախարարութեան յայտարարութիւնները կ'ընդունուին և վստահութիւն կը յայտնուի թէ Ալժէրիոյ մէջ անհանգիստներու խղճի ազատութիւնը և անդորրութիւնը պիտի յարգուի։ Ժողովը որոշեց նաեւ որ նախարարապետին ճառը ինչպէս նաեւ բանաձեւը տպագրուի ու պատերը փակցուի։

ԲՍՐԻԶ.— Ամերիկայէն կը հեռագրեն թէ ցորենի գինը շարունակաբար կը բարձրանայ։ Նիւ Եորքի մէջ վերջին գինն է 74.62։

VIN DE PEPTONE

Խմած կ'ըսեն կովու անճարալ և անջիղ միսին, որ ուղղակի սնունդի փոխուած է բէբսինով։ Աղէկ տեսակ գինիի մը մէջ դրուելով կը կազմէ Շաբօրօի գինին որ արուեստական եղանակով և առանց յոգնութեան կը սնուցանէ անարիւնները, ապաքինեալները և ընդհանուր կերպով բոլոր անոնք որոնց մարսողութիւնը տկար է։ Մէկ կրամ խմածը համարժէք է 10 կրամ միսի։

ՄԱԿԱՐԱՆԸ

Վերջին պահուն հասած հեռագիրները սկսան գործերու տարբերութիւն ցուցնել։ Ֆրանսական և անգլիական բանդներու վրայ եւրէյէներ եղած են նոյնպէս Սպանիականին։ Օսմ. արժեթուղթերուն վրայ ալ բաւական գործեր եղած են։ Բոլոր Սակարանները որոնք անգործութեան մէջ էին, սկսան ոգեւորուիլ։ Գողափարները նորէն բարձրութեան հակամէտ կ'երեւին։ Բարիզի Սակարանին մէջ օսմ. Ֆոն.22.82 Երկթ. 109.25, Լոնտոն՝ 22.56, Պէրլին՝ 22.85, Երկթ. 111 ֆր. Պրիսէլ՝ 22.72, Երկթ. 109 50։ Հոս բացուեցաւ Ֆոն. 24.36 ու կէս ֆր. Երկթ. 109.50։ Լիքիտասիոն ոլբօրը նորէն սուղ գործեր կան։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Ֆոնսոլիտ Մեռի Դ.	Օ. Ո.	24	35
Ամէնէն բարձր գին	»	24	37
Ամէնէն վար գին	»	24	35
Բուսվիլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	50
Ամէնէն բարձր գին	»	109	50
Ամէնէն վար գին	»	109	37
ԲԱՑՈՒՄ 12 Դեկտ.			
Օսմ. Ֆոնսոլիտ Մեռի Դ	Ք. կ	24	36 1/2
Բուսվիլիի երկաթուղի	Ֆր.	109	50
Օսմանկան		402	—
Ռէժի		268	—
Օսմ. Պանքա		12	
Քէշտի ժէնէրալ ՕՍՍմ.		9	25
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օմ. Շանմ է Վալէօռ	Ա. Ո.	8	20
Օսմ. Ապահ. Ք.		4	25
Թրամուէյ բաժնեթղթ		790	—
» ժուխանա		285	—
» պարտաթղթ	Ֆր	452	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ	»	297	50
Քարտի կ Պոստ	»	156	
ՍԹԵԼԼԱՆԳ			
Ֆոնսոլիտ ութ օրուան	Օ. Ո.	1	30
» մէկ ամսուան	»	—	
Բսմ. Երկթ. ութ օրուան	»	—	
» » մէկ ամսուան	»		
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	17	38
Անգլիական ոսկի	»	110	10
Ռոլ Էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմիոյ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	04
Մէճիտիէ	»	94	30
Ռուսական թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	15
» » » չէք	»	111	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	65
» » » չէք	»	22	55
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Դեկտ.

Օսմ. Ֆոնս. Մէռի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	50
» » » Գ.	»	27	10
Գ.) բաց.	»	22	56
) զոց.	»	22	50
Փոխառութիւն Գասպա	»	82	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	70	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12	—
Դյուբնի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	106	50
Անգլ. Ֆոնսոլիտ		110	37
Հելլենական 5 %	»	42	50
Մոնորոլ հելլենական 4 %	»	18	
Ռանթ » 4 %	»	34	—
Գուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	75
» նոր » 6 % 1892	»	97	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	30
Դրամագեղչ	»	4	—

ԲԱՐԻԶ, 23 Դեկտ.

Օսմ. Ֆոնս. Մեռի Դ.	Բաց.	Ղրշ. 22	95
	Զոց.	» 22	82
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	27	—
Օսմանիէ	»	402	—
Բուսվիլիի երկաթուղի	Ֆր	109	25
Օսմ. Ռէժի	»	268	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	551	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	101	77
Քէշտի Լիոնէ	»	102	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Դուէզի բաժնեթղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	94	72
Պանիական արտարին	»	45	81
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	30
Դրամագեղչ	»	03	—

ԳԵՐԼԻՆ, 23 Դեկտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բուսվիլիի երկաթուղի	»	111	—
Անատ երկթ պարտաթղթ	»	97	20
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	380

ՎԻԵՆՆԱ, 23 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	50
Բուսվիլիի եր

ՊԱՅԾՊԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պասմուրիւն Հին Կտակարանի եւ Մարգարէութիւնք, որ կը բաղկանայ 536 էջերէ, և կը պարունակէ օգտակար և հմտալից ծանօթութիւններ և մեծ օժանդակ մը է Սուրբ Գրոց այն մասերը ուսումնասիրող հաւատացեալներուն և մանաւանդ հոգեւոր պաշտօնեաներուն։ Գինն է 15 դահեկան և հայատառ թուրքերէնն ալ կայ։

Քրիստոնեական նկարագիր, որ կը բաղկանայ 283 էջերէ և տասուերկու գլուխներու բաժնուած ըլլալով իւրաքանչիւրին մէջ կը խօսի մէյմէկ գովելի բարեմասնութիւններու վրայ և շատ օգտակար է մանաւանդ երիտասարդներու և պատանիներու և յատմամբ՝ իրենց նուէր կաղանդի առթիւ։

Կը ծախուին Պայծրլ Հաուսի Գրատան մէջ ի Փինճանճրար Եօգուրու։ 173

ԲՐԻՄՈՒՍԻ ԼԱՄՊԱՐ ԵՒ ՎԱՌԱՐԱՆ

ԱԾՈՒԽԻ ԵՒ ՔԱՑՏԻ ՀԱՐԿ ԶԻ ԿԱՑ

Խնայողութիւն.—Դիւրութիւն.—Ապահովութիւն և Մաքրութիւն։

Բրիմուսի քարիւղի մեքենան, Շուէյտի մէջ պատրաստուած, ամէնէն խնայողականն ու պարզն է և շատ դիւրութեամբ կը գործածուի։ Պարզ քարիւղով ու առանց պատրոյգի, մուխի և ծուխի կը վառի։ Ժամը հազիւ չորս փարայի քարիւղ կը սպառէ։ Կարելի չէ որ պայթի կամ բռնկի։ Մեքենան ողորկ դեղին պղինձէ չինուած է, գեղատեսիլ և հաստատուն։ Ամէն տուներու խոհանոցներուն մէջ դիւրաւ կը գործածուի։ Կերակուրները կ'եփէ, կը տաքցնէ, արդուկները ու լուքի կաթսաները կը չեռուցանէ և սենեակները ու ամէն տեսակ քաղնիքները կը տաքցնէ։ Հանք հալեցնելու, ոսկերչութեան, թիթեղագործութեան և դեղագործութեան համար մանաւանդ կրակարաններ ունի։ Կը ջեռուցանէ ծաղկանոցները և քիմիական ու բժշկական աշխատանոցները։ Շատ կեղծեր ունի ինչ որ կ'ապացուցանէ Բրիմուս մեքենային առաւելութիւնը. ասոր հնարիչն է Սթոքհոլմի մէջ Պ. Ա. Խոերոթ. յաջողութիւնը պաշտօնապէս հաստատուած է աշխարհի բոլոր արուեստանդէսներուն մէջ։ Գործակալ է Պ. Արքենի, Ղալաթիա Բէրչէմլէ Բազար Սաաթճը խան թիւ 2 ուր է նաեւ մեծ մթերանոցը։ Օրա մը ջուրը 3 վայրկեանի մէջ կ'եռացնէ։ Երկրաչոյզ Նաղէն հիւսիսային բեւեռը կատարած ուղեւորութեանը միջոցին միայն Բրիմուս մեքենան գործածած ըլլալով սա նամակը գրած է.—«Մեր ուղեւորութեանը միջոցին կը գործածէինք Բրիմուս գործարանին վառարանները որոնք կը վառեն քարիւղը նախ չոգիացնելով և տպա օդային կազի վերածելով։ Ասոնք քարիւղին ջերմութեան հարիւրին իննսունը կ'արտադրեն. ասկէ աւելի արհեստական կատարեալ արդիւնք մը ձեռք բերել չատ դժուար է։ Դեռ չվառած 18 լիտրա քարիւղ կը պարունակէր. ասով մէկ դիզդ 120 օր կերակուրնիս պատրաստեցինք օրը երկու անգամ։» 212 4—8

ՇՈԳԵՆԱՒԱՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ
Մ-ռ-ի-ի-ի և Պ-ռ-ի-ի դիմ
Խանանատոպոս քանդ
ԺԱՄԱՆԱԿ
Դեկտ. 26 Մկրտչի Անատոլուի եղերքէն։
ՄԵՆՆՈՒՄ
Դեկտ. 27 Մկրտչի Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղիով ուղեւորութիւն ի միասին առնելով.
Ա. կարգ 245 ֆրանկ
Բ. » 175 »
Ռոդոսի և ասոյգ ուղեւորներուն Նաւագնէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
Թոփհանէ, քարափին վրա
576

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ, ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանի էսքիզբոսի վրայ յուրկ. Ֆէր Զըղուտինանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անցան կը լեցնեն. ցաւազրկելու և բնական ձեւերուն պարանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ. ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գինի ցնաւորելու ըստ պէտքի, ծանոթանալ, և ապա պրոտեզներուն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելագոյն կը բուժուին ինչպէս նաեւ թրմբեցուցիչ դէղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, ասանց ցաւ ատամահանութիւն.

Ց. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (Փէշ- կամ ուր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Փէշ- կամ էնէր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բի- 1 Խուլուկ փողոց։

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱՆՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 82,500,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒՂ
Գլխաւոր Տնօրէն
(ՀՐԴԵՀԸ Մ-ռ-ի-ի)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՖՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 Ի Ն
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՕՍՄԱՆԼԻԳԻՐ ՋԻՆՋԻՐԼԻ
Հէրէքէ Խան, Թիւ 2—3, Վսկրա փողոց, Ղալաթիա
Առասպնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատասխանատուութեամբ համբաւաւոր։
Քննիչ ԹԷՈՖՈՐ ՍՔԷՖԱՆՈՒ

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՑԻՒ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵՑԱ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ
1898 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՈՒԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ

Վապուրէն ելնող ընթացքը	Կ. Մարսելէն Վապուր մեկնող ընթացքը
2 — ենմ. Մէջ. Պէյօր. Թրպ. ենք. Միր. Ր. Հիս Պէպ. Արն. Գրչ. Օրթ. Պշբ.	3 — Պշբ. Օրթ. Գրչ. Արվ. Պէպ. Ր. Հիս. Պօյճ. ենք. Թրպ. Պէյօր. Մզպ. ենմ.
2 — Պէպ. Արն. Գրչ. Եր. Պշբ.	3 30 Իսկ.Գգվ.Պէյլ.Զնկ.Վէր.Գնտ.Ա.Հ.Գնմ.Զպգ. Բշպ. Պէյգ.
1 50 Գնտ. Զնկ. Պէյլ. Գգվ.	3 40 Գապ. Պշկ. Գգվ. Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ. Գնտ Ա.Ր.Հս.Գնվ.Մրկ.ենք.Բշպ. Պզգ.Թրպ. Պէյօր Մզպ.ենմ.
2 — Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնվ.Ա.Հս.Գնտ.Վէր.Զէնկ. Պէյլ.Գգվ.Պշբ.	4 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.ՍԹՆ.ենք. Թրպ. Պէյօր.Մզպ.ենմ,
2 35 Ր. Ա. Գվգ. ենմ. Մզպ. Պէյօր. Թրպ. ենք ՍԹՆ. Մրկ. Ր. Հս. Պէպ. Արնք. Գրչ. Օրթ Պէշիքթաշ	5 — Գապ.Պշկ.Գգվ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ. Վէր.Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնվ.Զպգ. Բշպ.Պէյգ,
2 45 Պէյք. Բշպճ. ենք. Գնմ. Պօյճ. Ր. Ա.Հիս. Գնտ. Վէրք. Զնկք. Պէյլ. Գգվ. Պշբթ.	6 — Գապ.Պշկ.Օրթ,Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ. ենք. Պէյգ. Թրպ.Պէյօր.Մզպ.ենմ. Ր.Ա. Գվգ.
3 15 ենմ. Մզպ. Պէյօր. Թրպ. Պէյր. Բշպ. Զպգ. Գնվ. Ա. Հիս. Գնտ. Վէրք. Զէնկ. Պէյլ. Գգվ. Իսկ։	7 — Պշ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հ.Պօյճ ենք. Պէյրգ.Թրպ.Պէյօր.Մզպ.ենմ.
3 30 եէսմ. Մզպ. Պէյօր. Թրպ. եէնք. ՍԹ. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հիս. Պէպ. Արնվ. Գրչ. Օրթ Պշբ.	8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.ենք. Թրպ Պէյօր.Մզպ.ենմ.
5 — Պէյր. Բշպ. Զպբլ. Գնմ. Ա. Հ. Գնտ. Վէրք. Զնկ. Պէյլ. Գգվ. Պշբ	9 15 Պշբ.Օրթ. Պէյլ, Արվ. Գնտ Ա. Ր Հս. Պօյճ, ենք. Պէյգ.Թրպ. Պէյօր. Մզպ. ենմ.
4 30 ենմ. Մզպ. Պէյօ. Թրպ. ենք. ՍԹՆ. Մրկ. Պօյճ. Ր. Հս. Պէպ. Անվ. Գրչ. Օրթ. Պշկ.	10 5 Պէշ.Գգվ,Պէյլ.Զնկ.Վէր.Գնտ, Ա.Հ. Գնվ.Զպբ Բշպ.Պրզ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
5 45 ենմ.Մզպ.Պէյօր.Թրպ.Պէյգ. ենք. ՍԹՆ. Գնվ. Պօյճ. Ր.Հս. Պէպ. Արնվ. Գրչ.Օրթ.Պշբ.	10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ, Իսկ ենք, Թրպ. Պէյ. Մզպ. ենմ,
7 — ենմ,Մզպ,Պէյօր,Թրպ, Պէյր,ենք.Մրկ, Ր,Հս, Պէպ, Արնվք, Գրչ. Պէյլ. Օրթ. Պշբ, Պէյբօզ Զիկ.Զակ շոգենաւին ետ պիտի հաղորդակցի	10 50 Գապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ Գնտ, Ա.Ր.Հսր Գնվ.Մրկ.ենք.Բշպ.Պրզ; Պէպէբէն ենմ. զացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի.
7 30 Պէյգ, Բշպ. Եսբ.Գնմ. Մրկ Ր.Ա.Հս, Գնտ. Պէպ. Արն. Զնբ. Պէյլ Օրթ, Գգվ, Պշկ.	11 10 Պշկ, Պէյլ. Զնկ, Վէր.Գանտ. Ա.Հս. Գնվ. Զպգ.Բշպ.Պէյբ.
8 30 Ա.Ր,Գվ,ենմ.Մէպ.Պէյօ. Թրպ.Պէյբ.Բշպ Զպգ. Գնվ.Ա.Հս.Գնտ.Վան.Զնկ.Պէյլ.Գգվ.Իսկ.	11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.ՍԹՆ.ենք. Թրպ. Պէյ Մզպ.եէնմահալէ
9 — եէնմ, Մէպ, Պէյ, Թաբ, ենք. ՍԹՆ. Միր. Ր.Հիս.Պէպ.Արնվ.Գրչ Օրթ.Պշբ.	11 30 Պշկ. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Գնտ. Պէպէք
9 45 ենմ. Մզպ. Պէյօր. Թրպ. Պէյբ. ենք. Գնմ. Ա.Հս. Գնտ. Վէր.Զնբ. Պէյլ.Գգվ. Իսկ.	1 — Պշբթ- Գգվ. Պէյլ. Զնկ. Վէր.
10 15 ենմ. Մզպ.Պէյ.Թրպ. ենք, Մրկ. Ր. Հիսաբ Պէպ, Արնվ. Օրթ. Պշբ.	12 15 Պշբ. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպ.

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ
Ամերիկեան Միջազգային Ընկ.
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յետոյա
Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվար տէ կ'Իտալիէն անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխագրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքտուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած հրաշալաւորութեան պատրաստ գումարն է Մէկ Միլիարտ Քառասուն Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարեցի չահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կրպտանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր չահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, իսկոյն չահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրենց հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ տրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԹՈՆ, ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՆԵԱՆ
Վայվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Նոյմբ. 1 (Ն. Տ.) երեքշաբթիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻՆ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 222 խառն Առտու. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 221 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
12	—	ժկն. Էսկի-Շէհիր	ժմ.	2	55
12	41	» Կէօքճէ քէօրք	»	2	15
1	33	» Սապանճը բունար	»	1	33
2	26	» Ալաուունտ	»	12	37
3	11	» Զէքիւրէր	»	11	54
4	9	» Տէօյէր	»	11	2
4	36	» Իհսանիյէ	»	10	20
5	—	» Համամ	»	9	53
5	14	» Կազլիկէօլ համամ	»	9	44
6	6	» Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	13
6	41	» Պէյիւք Զօպանլար	»	8	20
7	34	» Զայ	»	7	33
8	23	» Իսկէքլու	»	6	44
8	47	» Եասխան	»	6	15
9	16	» Աք չէհիր	»	5	53
9	48	» Ազարի քէօյ	»	5	15
10	30	» Զավուշճը քէօյ	»	4	37
11	8	» Իլկին	»	4	5
11	55	» Գատրն-Խանը	»	3	13
12	48	» Մէրայ-Ինի	»	2	31
1	20	» Մէյտան	»	1	53
2	22	» Բունար-Պաշը	»	12	48
3	—	ժմ. Գոնեա	ժկն.	12	—
Իրկն.				առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆՆԻՒԻՐԻՒ ԳԻՆ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 121 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
1	—	ժկն. Էսկի Շէհիր	ժմ.	12	41
1	49	» Աք Պունար	»	11	54
2	35	» Այբիւ Քէօյ	»	11	16
3	23	» Պէյրիք Ախուր	»	10	20
4	38	» Մարիքէօյ	»	9	13
5	35	» Պիչէր	»	8	8
6	20	» Սարիկեր	»	7	23
7	—	» Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6	51
7	55	» Բօյաճի	»	5	59
9	17	» Մալի Քէօյ	»	4	20
10	19	» Սէնճան Քէօյ	»	3	6
11	12	ժմ. Էսկիբիւ	ժկն.	2	10
Իրկն.				առտ.	

ԱԼԱԵՈՒՆԴԷՆ ՔԷՕՓԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 324 խառն Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 326 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՕՂ Կառախումբ Թ. 323 խառն Առտու. Ժ.	Վ.	Թ. 325 խառն Իրկն. Ժ.	Վ.
2	35	12	50	ժկն. Ալաեունտ	ժմ.	2	—	12	10
2	55	1	10	ժմ. Քէօթահեա	ժկն.	1	40	11	50

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌՈՂՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԳԵՆԱՒԻՔ
Ընդհանրական Հրէն, Կ Պոլսոյ և Ռուսիայի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թ. օ
Ալանսնս	1069	Գօմօ	1497	Նոզօ	1011	Մալմօ	724
Ալէքսնս	3607	Գենկ	2906	Գրօսնս	1695	Մարէնկս	2273
Անտէլս	1541	Գրուսս	895	Հիրս	775	Մարդլլս	3709
Արիսսդս	2377	Ֆիոս	4811	Հիտալիս	1581	Միրաստ	3557
Պասանս	182	Տօմինս	937	Հինտոս	3720	Միլս	1037
Պօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրատիէր	3600	Մօնդէպէլլս	1735
Պր ովս	1076	Տրաբս	1713	Հումվիէր	596	Մուրիլս	2419
Պրինս	841	Տինամս	504	Իսկս	2354	Նէրս	1083
Պրֆֆալս	4431	Իպրս	2464	Իտանս	5540	Օմիս	4100
Գէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ճիլնս	1080	Ոնկարիս	4036
Դալլբաս	1337	Իշատս	1481	Քիլէս	1053	Օրլանս	1535
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քօլբինս	3807	Բաչէրս	1637
Դաղս	3094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնս	1799	Բոլս	510
Զիտակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	ԲրիալՔս	2229
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանս	2272	Ռիս	1863
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1643	Բօլս	1613
Գօլրատս	4233	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօսէս	1789

Տարբ չոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով Հրէն մեկնած է ամսոյս 7ին և 21ին հոս կ'սպասուի։

Մէկտաս չոգենաւը, նաւապետ Պօյդ, ընդհանուր վաճառքով կը բեռնաւորի ի Հրէ և ամսոյս 19ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՉՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միրէթ խան. Ղալաթիա

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Գորգիկ տղաքները սնուցանելու եւ անոնց ապագայ առողջութիւնը ապահովելու համար, երբ վեց ամսու ըլլան ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷՌով կրկնսին սնուցանել զանոնք. ՖՕՍՖԱԹԻՆը շօբալի նման խիտ ու հաստ է եւ քաղցրահամ եւ արտաքոյ կարգի սննդաւոր. տղաք մեծ պարտքով կուտեն զայն եւ քանի ուտեն այնչափ կը սնանին կը զօրանան, շուտով ոտքի կ'ելնեն, եւ փորքիկներու յատուկ շատ մը հիւանդութիւններու կը դիմադրեն։ Այս սննդարար ուտելիքնի՝ տղոց ոսկրները զօրացնելու մասնաւոր յատկութիւն մը ունի եւ միանգամայն կը փրկէ զանոնք փորքիկնե ուն համար յամախապէպ եղած փորհարուութենն. մեծապէս կը նպաստէ ալեւորներուն շուտով եւ անվտանգ բուսնելուն։ Հարգարաւոր փորձեր կը հաստատեն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷՌով սնանող տղաք առողջ, զօրաւոր եւ ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան ապագային։

Տղոցմէ զատ, տմն, հասակէ անձինք շօբալի եւ կաթով սուրճի տեղ այս պատուական ՖՕՍՖԱԹԻՆը զործածելով, մեծապէս նպաստած կ'ըլլան իրենց առողջութեան։ Ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու եւ դպրոցական ճաշերու քով կը գտնուի։

Անոնք որ կանխահոգութիւն ունենալ կ'ուզեն իրենց գաւակներուն մասին, անհրաժեշտ է որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՅԱԼԻԷՌով սնուցանեն զանոնք։

155 23—44

Արտօնատէր ՀԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (115)

ԷՄԻԼ ՈՒԻԶՊՈՒՌ
ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՑԻ ԼԱՆՆԼՕՅԱՆ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նորէն պաղ սարսուռ մ'զգաց մինչեւ ոսկրներուն ծուծը. ակամայ դրաւ և բան մը չլսեց։ Բաւական դժուարութեամբ ոտքի վրայ ելաւ, դրան ապակիէն նայեցաւ և սենեակին մէջ մարդ չտեսաւ։

Ո՞ւր էր Պէէռօ. ի՞նչ բրեր էր խեղդած Կարկասը։

Մայր Լանկլօա չհամարձակեցաւ դուրս երթալ իր դռնուած սենեակէն։

Եթէ գիս տանէ, ճիւղը գիս ալ կ'սպաննէ, բսաւ ինքնիրեն։

Սենեակը պատուհան մ'ունէր, որուն վանդակփեղկերը գոց էին. մօտեցաւ, կամացուկ մը բացաւ փեղկերէն մին, և դուրս նայեցաւ։ Տանն եռաւեր պարտէզին մէկ մասն և անկէ դուրս ալ մինչեւ Պէլվիւի սարահարթը կը տեսնուէր։

Ցանկարծ բոլոր արիւնը սիրտը քաշեց։ Պէէռօն տեսաւ որ բրիչ մ'ի բահ մը ձեռքը պարտէզին մէջ երեւցաւ։

Աւազակը ծակ մը պիտի փորէ և կարկասին դիակը թաղէ, ըսաւ ինքնիրեն։

Պէէռօ կանկ առաւ պարտէզին մէկ կողմը, և սկսաւ փորել։ Ոճնաչափ խորութեամբ քառակուսի քար մ'երեւան ելաւ։ Պէէռօ՝ բրին ծայրովը վերցուց զայն, և ծունգի վրայ ծռելով՝ ձեռքը պեղած ծակին մէջ խոթեց։

Մայր Լանկլօա չկրցաւ դուշակել Պէէռօի բրածը. տեսաւ որ շակուեցաւ, ոտքի վրայ ելաւ, քարը տեղը դրաւ և հողը նորէն վրան ծածկեց առաջուան պէս։ Ցետոյ մտկեցաւ։ Մայր Լանկլօա չտեսաւ զայն այլ եւս, և տանը մէջն ու դուրսը կատարեալ լռութիւն տիրեց։ Բայց Պէէռօ կրնար տանը մէջն ըլլալ։ Զայս մտածելով՝ մայր Լանկլօա կը վախնար սենեակէն դուրս ելնել. կը դողար Պէէռօի աչքին հանդիպիլէ։ Ուստի պատուհանին առջեւ անշարժ կեցած, աչերը մէկ մը պարտիզին մէջ մէկ մ'ալ Պելվիւի բլուրին վրայ կը պտըտցնէր։ Քառորդ ժամ մը չսկ անցաւ։ Ցանկարծ այրին մարդ մը հանդիպեցաւ որ արտերուն մէջէն ճանրայէ մը բլուրն ի վեր կ'ելնէր։ Ճանչեց Պէէռօն։

—Թշուառականն իւր գաղանական ոճիրը գործելէ ետեւ Փարիզ կը վերադառնայ ըսաւ ինքնիրեն։

Կուրծքին վրայէն ահագին բեռ մը վերցաւ։ Ազատ շնչառութեամբ մը լեցուց թոքերն և սիսփանքի երկար հառաչ մ'արձակեց։

Առաջին գաղափարն եղաւ անմիջապէս փախչիլ՝ առանց ետին նայելու։

Թշուառն դուրս վազեց և սանդուղքէն վար իջաւ։ Բայց մէկէն կանգ առաւ հոն՝ սա հարցումն ընելով ինքնիրեն։

—Ո՞ւր է դիակը։

Գլխու և ուսերու զօրեղ շարժումով մը մայր Լանկլօա նորէն վեր ելաւ սանդուղքէն, և առաջին ու երկրորդ յարկերուն բոլոր սենեակներն աչքէ անցուց։ Բան մը չդտնելով, նորէն վար իջաւ։ Ներքնային մէջ ոտքին առջեւ տեսաւ աղերկ վարսերու փունջ մը, որ Բիէռ Կարկասի գլխուն մազերն էին՝ սպանին արիւնախեղ ձեռքովը կորզուած։ Բարեսիրտ զգացումով մը վերցուց գետնէն և թռուցիկ մը մէջ փաթթեց։

Մարկերիթի համար յիշատակ մը կ'ըլլայ սիրած մարդուն, բսաւ։

Մազերը վերցուցած միջոցին նշմարեր էր որ Ներքնային սալայատակը ծածկող փոշին անհաւասար կերպով ալուեր էր. հետեւաբար հասկցեր էր որ Պէէռօ Կարկասի մարմինն անկէց անցուցեր տարեր էր մազերէն քաշելով։ Ուստի ինքն ալ փոշիներուն բացած շաւղին հետեւելով՝ հասաւ ներքնայարկին սանդուղքին բերանը։ Այլ ելս տարակոյս չէր մնար. Պէէռօ նկուղի մը մէջ նետած էր Կարկասի մարմինը։

Սակառիկէն կճատ մը հանեց, վառեց և վար իջաւ։ Նկուղներուն դռուները բաց ըլլալով, դիւրութեամբ կրցաւ խուզարկել, բայց ի մէկէն որ գոց էր և կղպնած։ Ո՞ւր է բանալին։

Երբ այս մտածումին կ'ընէր մայր Լանկլօա, խոր հեծութիւն մը լսել կարծեց։ Ցնցուելով ականջ դրաւ։

Քանի մը վայրկեան սպասէլէ ետեւ.

—Ո՛չ, սխալ հասկցեր եմ, բսաւ ինքնիրեն, հովին ձայնն է շնչամուտի մը մէջէ։

Ցանկարծ զգաց որ ոտքը կը թրջէր, և տեսաւ որ լճացած ջուրի մը մէջ կը կոխէր։

—Ի՞նչ կը նշանակէ այս, հարցուց ինքնիրեն. արդեօք...

Խօսքը բերանն էր. աւելի որոշ հեծութիւն մը լսեց. այս անգամ տեսակ մը հռնչիւն կ'ելնէր այն նկուղէն որ արդէն ծանօթ է մեր ընթերցողներուն։ Դողալով տնկուեցաւ։

Մէկէն նկուղին դրանը զարնուեցաւ ուժգնապէս. բայց ի զուր. դուռը տեղէն չշարժեցաւ։ Այն ատեն գոչեց.

—Կարկա՛ս, Բիէ՛ռ Կարկաս, դո՛ւք էք։

—Ողորմելին, որովհետեւ ան էր, տեսակ մ'ոռնումով պատասխանեց։

Մայր Լանկլօա նորէն փորձեց դուռը խախտել. բայց՝ ինչպէս արդէն ըսինք՝ ամուր էր։

—Օգնութիւն, գոչեց Կարկաս, ազատեցէ՛ք գիս, ազատեցէ՛ք. ջուրը կը բարձրանայ։

Արդարեւ կը բարձրանար ջուրը. մայր Լանկլօա զգաց որ իւր ոտքին կոճերէն վեր կելնէր։

Կարկաս կը շարունակէր աղաղակել յուսահատաբար։

Մայր Լանկլօա չվախցաւ, իսկոյն ետ դարձաւ, խղճալի սանդուղքէն վեր ելաւ։

—Ի՞նչ ասաւ ուզեց որ վար իջնեմ, գոչեց խիզախ կորովով. անուշ ժամանակ պիտի տայ ինձի որ ազատեմ սա խեղճ մարդը։

Զայն նկուղին մէջ փակած ժամանակ՝ Պէէռօ նշմարած էր թերեւս անոր տակաւին անհնչացած չըլլալը. ուստի փոխանակ զայն լմնցնելու աշխատութիւնն ինք ստանձնելու, մտաներ էր ջրով ողողել ներքնայարկը։ Այս խոր հերգաւոր աշխատութիւնն էր որ մայր Լանկլօա տեսած էր վերէն։

Պարտէզին մէջ ընդարձակ ջրեղէզ մը կար, որուն աւելորդն սառորերկրեայ խողովակով մը պարտէզէն դուրս կը վազէր. որոշ խողովակ մ'ալ ջրեղէզին տակի կողմէն ջուրը կ'առնէր. բայց ծորակով մը գոցուած էր. Այն ծորակն էր որ Պէէռօ գետինը փորելով բացեր էր, ուսկից ջուր հոսելով նկուղին պատուհանէն կամ օդամուտ ծակէն ներս կը վիժէր, և շատ չանցած թէ՝ նկուղն և թէ ներքնայար